

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

MAATALOUSLOMITTAJA- KILPAILU YLÄ-SAVON LOMITUSPALVELUILLE

TEKIJÄ: Jenny-Mari Hartikainen

Koulutusala Luonnonvara- ja ympäristöala			
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Agrologin tutkinto-ohjelma			
Työn tekijä(t) Jenny-Mari Hartikainen			
Työn nimi Maatalouslomittajakilpailu Ylä-Savon lomituspalveluille			
Päiväys	13.05.2020	Sivumäärä/Liitteet	34/3
Ohjaaja(t) Arja Korhonen, Heli Wahlroos			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Ylä-Savon lomituspalvelut/ Iisalmen kaupunki			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tavoite on luoda lomittajille yhteishenkeä sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Samalla oli tarkoitus tuoda vaihtelua yksinäiseen työskentelyyn sekä todentaa lomittajien ammattitaitoa. Maatalouslomittajien työn arvostusta tulisi Suomessa kohottaa, sillä ihmiset eivät ymmärrä maatalouslomittajan työnkuvan laajuutta eikä työssä tarvittavaa ammattitaitoa. Maatalouslomittajan tulee olla moniosaaja, sillä aamulla töihin lähtiessä ei koskaan tiedä mitä päivä tuo tullessaan. Maatalousyrityksissä työskennellään erilaisten eläinten parissa, joten yllätyksiä tulee joka päivä. Maatalouslomittajan ammattitaidon tulee olla laaja-alainen, sillä yhden viikon sisällä maatalouslomittaja voi työskennellä jopa kolmella eri tilalla, joissa hän jokaisessa kohtaa eri tilan omistajat, eläinlajit, työtavat sekä koneet ja laitteet. Maatalouslomittajan tulee tehdä työnsä tarkasti ja ammattitaitoisesti ympäristöstä ja olosuhteista riippumatta. Lisäksi työ tehdään usein kahdessa vuorossa, mikä kuormittaa maatalouslomittajan henkistä jaksamista sekä vaikuttaa maatalouslomittajan perheeseen ja lähipiiriin.</p> <p>Lomittajakilpailulle oli tarve, sillä Melan järjestämää maatalouslomittajakilpailua ei ole pidetty useampaan vuoteen, vaikka kilpailuja on pidetty tärkeänä koulutuksellisista ja imagollisista syistä. Kilpailua voidaan käyttää myös koulutuksien suunnittelun tukena. Työn päätarkoitus oli luoda lomittajille yhteishenkeä sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä tutustuttaa ihmisiä maatalouslomittajan ammattiin ja ammattitaitoon medianäkyvyyden avulla.</p> <p>Opinnäytetyössä toimeksiantajana toimi Ylä-Savon lomituspalvelut. Työssä suunniteltiin ja organisoitiin maatalouslomittajakilpailu Ylä-Savon lomituspalveluiden maatalouslomittajille. Aluksi kartoitettiin maatalouslomittajien ammatinkuvausta, jotta kilpailu palvelisi maatalouslomittajia. Kilpailun ensimmäinen osa oli kirjallinen tietokilpailu maatalouslomittajien ammattitaidosta ja työnkuvasta ja tämä kilpailulomake täytettiin työkokouksessa huhtikuussa 2019. Kokous pidettiin yhtä aikaa Iisalmissa sekä Kiuruvedellä Zoom-ohjelman välityksellä. Kilpailusta viisi parhaiten pärjännyttä pääsi osallistumaan kilpailun käytännön osioon, joka pidettiin toukokuussa Ylä-Savon ammattiopiston Peltosalmen yksikössä. Siellä kilpailijat suorittivat tehtäviä, joita maatalouslomittaja kohtaa työssään. Kilpailujen päätyttyä kerättiin myös palaute kilpailuun osallistuneilta. Enemmistön mielestä kilpailu nosti yhteishenkeä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ainoastaan yksi palautteen antaja vastasi kilpailun laskeneen sitä. Suurin osa totesi maatalouslomittajakilpailun ja sitä seuranneet lehtijutut nostaneen lomittajien imagoa.</p> <p>Kilpailu olisi hyvä suorittaa muutaman vuoden välein, jotta maatalouslomittajien into työtänsä kohtaan pysyisi ja heillä olisi konkreettinen keino mitata omaa ammattitaitoaan. Tulosten merkittävyys on suuri, sillä tämä kilpailu kertoo maatalouslomittajien ammattitaidosta ja auttaa luomaan positiivista kuvaa maatalouslomittajien ammattitaidosta ja ammatin imagosta. Tämän toivotaan kannustavan uusia ihmisiä alalle, sekä sitouttamaan nykyisiä maatalouslomittajia omaan ammattiinsa.</p>			
Avainsanat maatalouslomittaja, lomittaja, kilpailu, maatalousala, yhteishenki, imago			

Field of Study Natural Resources and the Environment			
Degree Programme Degree Programme in Agriculture and rural Industries			
Author(s) Jenny-Mari Hartikainen			
Title of Thesis A Competition for Farm Relief Workers in Upper Savo Farm Relief Services			
Date	13.05.2020	Pages/Appendices	34/3
Supervisor(s) Arja Korhonen, Heli Wahlroos			
Client Organisation /Partners Upper Savo Farm Relief Services/Town of Iisalmi			
<p>Abstract</p> <p>The aim of this thesis was to create a sense of togetherness. At the same time, it was intended to bring variation to their lonely work and to test the skills of the farm relief workers. The main purpose of the work was to create a sense of community and a sense of belonging among the workers and to introduce people to the profession and skills of them through media visibility. The competition involved designing and organizing an agricultural competition for farm relief workers in their area.</p> <p>First part of the competition was a written quiz and this was completed at a workmeeting in April 2019. The top 5 qualifiers of the competition were able to participate in the practical section of the competition, which was held in May 2019 at the Peltosalmi unit of Ylä-Savo Vocational College. There the competitors were able to carry out the tasks that the farm relief workers faces in their work. Feedback from the participant was collected after the competitions were over.</p> <p>According to the majority, competition raised a sense of community and a sense of belonging, and only one attendant responded that it reduced it. Most said that the competition and mediavisibility boosted the image of the farm relief workers work. It would be a good idea to run the competition every few years to keep the farm relief workers enthusiastic about their work and give them a concrete way to measure their own skills.</p>			
<p>Keywords farm relief worker, competition, agriculture, team spirit, image</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	LOMITUSPALVELUT	6
2.1	Maatalouslomitus	6
2.2	Maatalouslomittaja	7
2.3	Ylä-Savon lomituspalvelut	8
3	MAATALOUSLOMITTAJAKILPAILU	10
4	YLÄ-SAVON LOMITUSPALVELUIDEN LOMITTAJAKILPAILUN SUUNNITTELU	11
4.1	Maatalouslomittajakilpailun suunnittelu	12
4.1.1	Kirjallinen kilpailu	12
4.1.2	Kilpailun toiminnallinen osio	13
4.1.3	Palaute	18
4.2	Kustannukset ja yhteistyökumppanit	18
4.3	Kilpailutapahtuman toteutus ja tulokset	19
4.3.1	Kilpailun kirjallinen osio	19
4.3.2	Kilpailun käytännön osio	22
4.3.3	Lopputulos, palkintojen jako sekä mediahuomio	25
4.3.4	Palaute yhteisesti	27
5	PÄÄTÄNTÖ	30
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	32
	LIITE 1: KILPAILUKYSYMYKSET VASTAUKSINEEN -DIAT	35
	LIITE 2: ARVIOINTIKAAVAKKEET	47
	LIITE 3: LEHTIJUTTU MAASEUTULOMITTAJAT RY -LEHDESSÄ	50

1 JOHDANTO

Vuonna 2017 Suomessa oli 50 474 maataloustukia hakenutta tilaa, joista 8 923 sijaitsi Itä-Suomessa (Niemi ja Väre 2018, 59). Näistä kaikki tilat eivät kuulu lomituspalveluiden piiriin, sillä vuosiloman saamisen ehtona on kuusi kotieläinyksikköä, pakollinen MYEL-vakuutus sekä maatalouden harjoittaminen päätoimisesti (maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 1996). Vuosilomaan oikeutettuja oli vuonna 2018 koko maassa 15 963 maatalousyrittäjää (Mela 2019a) yhteensä 10 781:llä eri tilalla (Mela 2019b).

Opinnäytetyöni aiheena on maatalouslomittajakilpailu Ylä-Savon lomituspalveluille. Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Ylä-Savon lomituspalvelut, joka on Suomen toiseksi suurin lomituspalveluja tarjoava yksikkö. Heidän palveluksessaan on noin 150 vakituista lomittajaa. Nämä lomittajat tekevät työtään kahden kaupungin ja kolmen kunnan alueella yli 568 eri tilalla (Iisalmen kaupunki 2019). Alueella riittää töitä ja sen vuoksi on tärkeää saada alueelle ammattitaitoista työvoimaa ja lomittajat pysymään ja viihtymään työssään. Lomittajan työtehtäviin kuuluvat kotieläintalouden välttämättömät päivittäiset työtehtävät (Mela 2019d). Lomittajien ammattitaitoa tulisi arvostaa enemmän ja siksi Ylä-Savon lomituspalvelut haluaa järjestää heidän lomittajilleen maatalouslomittajakilpailun, jossa mitataan ammattitaitoa ja luodaan yhteishenkeä. Siinä lomittajat itse näkevät oman tietotaitonsa ja kuinka he teoriassa pärjäävät lomituksessa eteen tulevien asioiden kanssa. Lisäksi viisi parasta pääsee näyttämään osaamistaan myös käytännön kilpailussa. Lomittajat palkitaan Maaseututärskyt-tapahtumassa Iisalmen torilla, joka on avoin tapahtuma kaikille. Tapahtuma kokoaa maaseudun ihmisiä yhteen ja on hieno tilaisuus tuoda esille lomittajien arvostusta ja ammattitaitoa palkitsemalla parhaat julkisesti. Tämä luo yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä yhteishenkeä. Näitä tunteita halutaan vahvistaa, sillä lomittajan työ on monesti melko yksinäistä.

Aihe on tärkeä, sillä suomalainen maatalous ja suurin osa maatalousyrityksistä ei pyörisi ilman lomittajia. Lomittajat antavat tilallisille tilaisuuden vapaa-aikaan ja lepoon. Maatalousyrittäjien työ on sekä henkisesti että fyysisesti kuormittavaa (Kallioniemi 2015, 5). Heidän työntekoaan ja toimintaansa tulee tukea kaikin mahdollisin keinoin. Sama pätee lomittajiin. Heidät tulisi saada pysymään ja jaksamaan työssään. Myös lomittajien asiantuntevuus ja ammattitaito vaikuttavat työssäjaksamiseen. Jos lomittajat eivät jaksais tai viihdy työssään, joudutaan pohtimaan kuinka maatalousyritykset saavat jatkossa tarvittavat ja ammattitaitoiset työntekijät varmistamaan yrittäjien vapaa-aika ja lepo. Välillisesti maatalousyritykset työllistävät todella paljon ihmisiä neuvojista meijerityöntekijöihin. Tämä aiheen tärkeys konkretisoituu myös omaan tulevaisuuteeni, sillä olen itse lomittaja.

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda lomittajille yhteishenkeä, tukea yhteisöllisyyttä sekä tuoda vaihtelua yksinäiseen työskentelyyn. Lisäksi tavoitteena on todentaa lomittajien hyvää ammattitaitoa. Tarkoituksena on tarjota tietoa lomittajiensa ammattitaidosta, lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä totuttautua älylaitteiden käyttöön koulutuksissa ja tapahtumissa. Mediahuomion kautta on tarkoitus tutustuttaa ihmisiä maatalouslomittajan ammattiin ja ammattitaitoon ja näin nostaa myös heidän arvostustansa.

2 LOMITUSPALVELUT

Maatalouslomituspalvelu on paikallisyksiköiden organisoimaa palvelua, jota pakollisesti MYEL-vakuutetut ja päätoimiset **maatalousyrittäjät** voivat saada. Tällöin **maatalouslomittaja**, josta käytetään jatkossa nimitystä lomittaja, tulee mahdollistamaan yrittäjän vuosiloman tai sijaisavun maatalousyrittäjien lomituspalvelulakien mukaan. Tämän lisäksi yrittäjä voi saada maksullista lomituspalvelua. (Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 1996, §1.) Iisalmen paikallisyksikkö, eli Ylä-Savon lomituspalvelut hallinnoivat Iisalmen lisäksi Kiuruveden, Sonkajärven, Lapinlahden ja Vieremän lomituspalveluita. (Iisalmen Kaupunki 2019).

Lomituspalvelut perustuvat lomituspalvelulakiin ja asetukseen ja toimintaa valvoo Maatalousyrittäjien eläkelaitos eli Mela (Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 1996, § 9). Vuosiloman saamisen vaatimuksina on mm. MYEL-vakuutus, vähintään kuusi (6) kotieläinyksikköä ja päätoiminen kotieläintuotannon harjoittaminen (Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 1996, § 3). Kotieläinyksiköt ovat eläin-kohtaisia ja esimerkiksi yksi kotieläinyksikkö on yksi lehmä tai neljä muuta nautaeläintä, vaikkapa emolehmää (Mela 2019e).

Lomituspalvelut järjestävät kunnat yksin tai yhdessä useamman kunnan kanssa paikallisyksikköinä. Vuonna 2018 paikallisyksiköitä oli 41, ja lasku on ollut dramaattinen: vuonna 1978 paikallisyksiköitä oli 448 ja vuosituhannen vaihteessakin 248 (Mela 2019f). Muutos kertoo paikallisyksiköiden koon kasvusta sekä maatalousyrittäjien ja lomittajien määrän vähenemisestä. Vuodesta 2010 vuoteen 2018 mennessä myös vuosilomaa käyttävien yrittäjien määrä laski yli 45 000 yrittäjästä vajaaseen 16 000 yrittäjään (Mela 2019a).

2.1 Maatalouslomitus

Suomessa hoitaa lomitusta 3 300 lomittajaa 41 eri paikallisyksikössä (Mela 2019c). Maatalousyrittäjille lomituspalveluihin menevä kustannus oli vuonna 2018 noin 145 miljoonaa euroa (Niemi ja Väre 2018, 55), joten lomituksen merkitys on suuri koko maataloussektorille.

Maatalousyrittäjä voi saada lomituspalvelulain mukaan

Asiakkaille tarjottavia lomituspalveluita ovat vuosiloma, sijaisapu ja maksullinen lomittaja-apu. Ne voidaan toteuttaa joko osoittamalla hänelle lomittajan tai korvaamalla yrittäjälle hänen itse hankkimista lomituspalveluista aiheutuneita kustannuksia.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki säättää monin osin lomittajien työtä, sekä työaikaa. Vuonna 1996 säädetyssä laissa kerrotaan lain tarkoitus ja määritelmät sekä lomaoikeudet. Laki määrää myös lomituspalvelutehtävät, tietoa hallinnosta sekä toimeenpanosta ja valvonnasta. Lisäksi se sisältää lomitusten kustannusten jakautumisesta, korvauksista sekä erinäisistä säädöksistä. (Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 1996.) Maatalousyrittäjien lomituspalveluasetus sisältää määräykset esimer-

kiksi kotieläinyksikön määritelmästä, lomituspäivän kestosta, paikallisyksikön järjestämän lomituspalveluiden käytännöistä, itsejärjestetystä lomituksesta sekä muista säännöksistä (Maatalousyrittäjien lomituspalveluasetus 1996).

2.2 Maatalouslomittaja

Lomitusta on ohjattu lainsäädännöllä jo vuodesta 1978, jolloin astui voimaan laki maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä (laki maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä 1978). **Maatalouslomittaja** eli lomittaja tulee suorittamaan tilalla päivittäin tehtävät pakolliset kotieläinten hoitotyöt maatalousyrittäjän vuosiloman tai sijaisavun aikana, mitkä kuuluvat lomitusta saavan maatalousyrittäjän tehtäväosuuteen. Lomittajat tekevät myös maksullista lomitusta. (Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki 1996, § 8b.) On olemassa myös ostopalvelulomittajia (Mela 2019h, 181). Tila voi myös järjestää itse lomituksensa, jolloin se kuuluu itsejärjestetyn lomituksen piiriin (Mela 2019h, 72).

Lomittajan tulee olla todellinen moniosaaaja, sillä hän ei aamulla töihin lähtiessään tiedä, mitä päivän aikana tapahtuu. Kun työskentelee erilaisten eläinten parissa, voi yllätyksiä tulla jatkuvasti. Lomittajan työssä voi lomittaa esimerkiksi lypsykarjatilalla tai lihakarjatilalla, sikatiloilla, lammastiloilla, broileritiloilla tai hevostiloilla. Lomittajan tulee hallita hoitamansa eläinlajin normaali käyttäytyminen, ruokinnalliset ja hoidolliset tarpeet sekä erilaisten koneiden ja laitteiden käyttö. Eri koneet ja laitteet ovat apuna navetassa esimerkiksi ruokinnassa ja puhtaanapidossa. Automaation osaaminen on tärkeää, sillä monella tilalla automaatiolla hoituvat lypsy, ilmanvaihto, ruokinta ja puhtaanapito. Myös lääkintä ja lääkekirjanpito tulee hallita.

Tämän lisäksi lomittajalla tulee olla niin sanottua karjasilmää, jotta erottaa karjasta hyvinvoivan ja hoitoa tai tarkkailua tarvitsevan eläimen eron. Myös asiakaspalvelutaidot ovat tärkeitä, sillä työtä tehdään toisten ihmisten pihapiirissä, navetoissa ja laitumilla. Vaatteiden vaihto ja kirjaustyöt voidaan suorittaa myös maatalousyrittäjän kodissa. Työ suoritetaan tilasta riippuen yksin, toisen lomittajan, tilallisten tai heidän työntekijöidensä kanssa. Arvostus lomittajan työstä vaihtelee eri tilojen ja jopa lomittajien välillä. Lomittajan työaika on useasti kaksiosainen. Aamuvuoro alkaa monesti esimerkiksi kello 6 ja jatkuu kello 10. Tämän jälkeen lomittaja ajaa kotiin päivätauolle.

Töihin palataan, tilasta riippuen, usein kello 15 ja työskennellään esimerkiksi kello 18:aan saakka, monesti jopa myöhempään. Lisäksi päivään voivat kuulua päiväkäynnit ja iltatarkastukset, sekä tarvittaessa varallaoloa. Ajomatkat eivät ole työaika, ja työmatkan pituus yhteen suuntaan voi vaihdella yhdestä kilometristä 65 kilometriin. Näin ollen autossa istumista tulee lomituspaikasta riippuen vielä työpäivän lisäksi. Työmatkoista korvataan yksi edestakainen matka. Toinen edestakainen matka ilmoitetaan verotuksessa vähennettäviin matkakuluihin.

2.3 Ylä-Savon lomituspalvelut

Ylä-Savon lomituspalveluiden keskeinen tehtävä on turvata onnistunut lomitus sijaisapua tarvittaessa ja taata hengähdystauko maatalousyrittäjälle. Näin tuetaan maatalousyrittäjän sosiaaliturvan toteutumista. Asiakkaina Ylä-Savon lomituspalveluilla ovat oman alueen maatalousyrittäjät, jotka täyttävät lomituspalvelulain vaatimukset saadakseen lomittajan. (Iisalmen kaupunki 2019.)

Ylä-Savon lomituspalvelut on Suomen toiseksi suurin lomituspalveluyksikkö ja suurempi on ainoastaan Sydän-Savon lomituspalvelut (Mela 2019g). Iisalmen kaupunki on ilmoittanut Melalle olevansa kiinnostunut laajentamaan paikallisyksikköään (Iisalmen kaupunginhallitus 26.8.2019).

Ylä-Savon lomituspalveluiden alueella vuosilomaan oikeutettuja yrittäjiä oli 974, joista kunnallisten lomituspalveluiden käyttäjiä oli 960. Iisalmen paikallisyksikkö on hieman pienempi kuin Kuopion, mutta Iisalmen alueella lomittajien työpäivän pituus on pidempi (Mela 2019g). Kuten taulukosta näkee, töitä riittää alueella, ja sen vuoksi on tärkeää saada ammattitaitoista työvoimaa Ylä-Savon lomituspalveluille ja lomittajat viihtymään ja pysymään työssään (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Ylä-Savon lomituspalveluiden (Iisalmi) ja Sydän-Savon lomituspalveluiden (Kuopio) tärkeitä numeroita (Mela 2019g).

	Vuosiloma ja sijaisapu		
	Iisalmi	Kuopio	Koko maa
Vuosiloman käyttäjät	905	1044	15 963
Vuosiloma päivät	22 406	26 306	403 407
Päivän pituus h/pv	6,8	6,7	6,5
Lomittajien työpäivät	20 071	23 543	353 780
Sijaisavun käyttäjät	342	421	5368
Päivät	17 116	17 699	242 415
Päivän pituus h/pv	7,3	6,9	6,9
Lomittajien työpäivät	15 833	17 319	228 686

Ylä-Savon lomituspalvelut on Iisalmen kaupungille myös tärkeä työllistäjä, sillä heillä vakituisia maatalouslomittajia 150 henkilöä sekä n.30 määräaikaista työntekijää. Lisäksi Ylä-Savon lomituspalveluilla työskentelee lomatoimistolla hallinnollisella puolella 11 henkilöä. Nämä ovat kuusi lomitustyönohjaajaa, lomatoimen talousvastaava, kaksi lomatoimensihteerää, lomitustyön päällikkö sekä lomatoimen johtaja. (Iisalmen kaupunki 2019.)

Maatalousyrityksiä on monenlaisia ja eläimet ja eläinmäärät vaihtelevat tiloittain, samoin koneet ja työtavat. Ylä-Savon lomituspalveluiden alueella on lypsytiloja kuuden kotieläinyksikön tiloista yli 500 kotieläinyksikön tiloihin. Tähän joukkoon mahtuu siipikarjaa, lihakarjaa, lammastiloja sekä lypsylehmätiloja. Lypsylehmätiloista osa on parsinavetoita ja lisäksi on combi-navetoita, joissa lehmät ovat kytkettyinä parressa mutta vapautetaan lypsulle lypsyasemalle ja talutetaan sen jälkeen takaisin. Osa tiloista on pihattoja, joissa lypsy hoidetaan joko ihmisvoimin joko lypsumontusta tai karusellista. Lisäksi pihatoissa on käytössä lypsyrobotteja. Kaikista näistä on erilaisia variaatioita ja eri merkin lypsykoneita. Lisäksi tiloilla on erilaisia ruokintajärjestelmiä. Käytössä voi olla esimerkiksi ruokintaa varten pienkuormaimia, matoruokkijoita, nostokurkia, käsiruokinta vaunusta, automaattisesti kulkevia kiskoruokkijoita sekä ruokintakioskeja. Näistä osassa toiminta on automatisoitua, jolloin tulee hallita sen koneen käyttö. (Sutinen 2019.)

3 MAATALOUSLOMITTAJAKILPAILU

Maatalouslomittajakilpailun taustalla on Ylä-Savon lomituspalveluiden kokemus Melan järjestämistä maatalouslomittajakilpailuista vuodelta 2008, 2011 sekä 2015. Lisäksi Suomessa on pidetty country tyttö -kilpailu ainakin vuosina 2013 ja 2014 (Selander 2014, 15) sekä maitopoika- ja maitotyttökilpailuja, mutta nämä ovat olleet leikkimielisiä kilpailuja, joissa ei ole testattu asiantuntevuutta ja tietotaitoa luotettavasti, vaan kilpailut ovat perustuneet fyysiseen suoritukseen tai mielikuvaan (Maito ja terveys s.a.).

Muuna ammattikilpailuna Suomessa on esimerkiksi Taitaja-kilpailu, jossa on eläintenhoito-osio omana lajinaan (Taitaja s.a). Virossa järjestetään vuosittain kansainvälinen kyntökilpailu opiskelijoille (Europea 2019). Suomessa on järjestetty ammattikisoja myös muilta aloilta, muutamia mainitakseni "Teollisuuden tekijöiden ammattimestaruuskisa" (Expomark s.a) sekä pizzamestarikilpailut (Pizzamestari s.a).

Maailmalla järjestettiin 45. WorldSkills Competition -ammattikilpailu elokuussa 2019. Kilpailuun osallistui 1 354 nuorta 63 eri maasta kilpaillen 56:ssa eri kategoriassa. Kilpailukategorioita oli taiteesta tekniikkaan. Kilpailumaa vaihtuu vuosittain, ja vuonna 2019 kilpailu järjestettiin Kazanissa, Tatarstanin tasavallassa. Vuonna 2020 järjestetään Itävallassa Grazissa ammattitaidon EM-kilpailu Euroskills, jossa Suomi osallistuu 24 lajiin. Suomesta molempiin kilpailuihin pääsee Skills-Finlandin kilpailujen kautta. Tämän tarkoituksena on edistää yhteistyökumppaneiden kanssa ammatillisen koulutuksen hyvää laatua sekä karsimaa. (Skills Finland s.a.)

4 YLÄ-SAVON LOMITUSPALVELUIDEN LOMITTAJAKILPAILUN SUUNNITTELU

Tämän opinnäytetyön tavoite on luoda lomittajille yhteishenkeä sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kilpailu toimii yhtenä keinona tähän. Useana edellisenä vuonna Mela on järjestänyt Vuoden maatalouslomittajakilpailun, mutta edellisen kerran kilpailu järjestettiin 2015, eikä jatkosta ole tietoa. Tämä työ korvaa Melan järjestämän kilpailun Ylä-Savon lomituspalveluilla. Toimeksiantajana opinnäytetyölle toimii Ylä-Savon lomituspalvelut, joissa yhteyshenkilöinä ovat Heli Aamuvuori sekä Raija Martikainen. Opponenttina toimii Arja Häkkinen ja ohjaavana opettajana Arja Korhonen.

Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallista opinnäytetyötä tehtäessä ei tutkimuksellisten menetelmien käyttö ole välttämätöntä, jotta työ pysyy kohtuullisen kokoisena eikä kasva liian laajaksi. (Vilka ja Airaksinen 2003, 56.) Opinnäytetyö aloitetaan aiheen ideoinnilla eli aineanalyysillä, jossa keskitytään siihen, mitkä asiat itseä kiinnostaa aihepiirissä, sillä on tärkeää myös, että aihe motivoi itseään ja on ajankohtainen. Kirjassaan toiminnallinen opinnäytetyö Vilka ja Airaksinen myös toteavat, että toiminnallisissa opinnäytetöissä tulisi käyttää alan teorioista nousevaa tarkastustapaa valintoihin ja valintojen perusteluun. (Vilka & Airaksinen 2003, 42.) Tähän nojaten tehtiin sisällölliset valinnat opinnäytetyön kysymyksiin ja tehtäviin. Viitekehyksenä käytettiin tietoa lomittajien työnkuvasta. Oletuksena myös oli, että he ovat ammattitaitoisia ja omaavat keskivertokaupunkilaista syvemmän tietopohjan lomittajan työhön liittyvistä asioista ja työtehtävissä eteen tulevista haasteista.

Työtä tehtäessä, tulee toimeksiantajan ohjeiden olla tiedossa. Lisäksi raportissa on kerrottava, kuinka ohjeet ovat vaikuttaneet valintoihin verrattuna omaan näkemykseen. (Vilka ja Airaksinen 2003, 53.) Toimeksiantaja tässä työssä antoi selkeän ohjeistuksen kilpailun suorittamisesta: ensin on kirjallinen osuus ja sitten käytännön päivä. Lisäksi tiedossa oli rajallinen budjetti ja aikataulu, joten valitettavasti kaikki työntekijät eivät päässeet käytännön päivään, vain ainoastaan viisi. Tiedossa oli, että kirjallinen osuus olisi hyvä pitää kevään työkokouksen yhteydessä ja tätä noudatettiinkin.

Kaikki Ylä-Savon lomituspalveluiden kuukausipalkkaiset lomittajat vastasivat Ylä-Savon lomituspalveluiden maatalouslomittajakilpailun kirjalliseen osioon. Jokaisen täytyi osallistua, sillä osallistuminen kuului työaikaan. Varsinaiseen kilpailuun osallistumiseen ei voida pakottaa, mutta kilpailulomake tulee täyttää, koska kyse on työajasta ja esimiehen määräyksestä. Viisi kirjallisessa osiossa parhaiten pärjännyttä, jotka osallistuivat kilpailuun, pääsivät käytännönosioon, jonne myös valittiin varahenkilö.

Kilpailun kirjalliseen osioon tuli 22 kohtaa, jotka sisälsivät tiedustelun nimestä, kilpailuun osallistumisesta sekä 20 kysymystä. Kysymysten aihepiirit määräytyivät lomittajan työnkuvan mukaan. Ajatuksena oli tehdä kysymykset sellaisista asioista, joita lomittajat kohtaavat työssään. Lisäksi ajatuksena oli ottaa tärkeitä ja ajankohtaisia asioita kysymyksiin, sillä kilpailun osallistumisen jälkeen kävimme läpi kysymykset vastauksineen ja lisätietoineen PowerPoint-esitykseltä (liite 1). Näin tilaisuus oli myös koulutuksellinen.

Kirjallisen osion vastaukset olivat myös hyvä tilaisuus hallinnolle nähdä, kuinka lomittajat pärjäävät kisassa, sekä havainnoida onko lomittajien vastauksissa selkeää kaavaa. Tästä esimerkkinä, jos oikeiden vastauksien määrä esimerkiksi nautan sairauksista on alhainen, tulisi heidän miettiä lisäkoulutusta kyseessä olevasta asiasta.

Käytännön päivää suunniteltiin yhdessä Ylä-Savon ammattiopiston kanssa. Tiedossa oli, että käytettävissä oli oppilaita yhdeltä luokalta ja lomittajakilpailuissa avustaminen kuului heidän opintoihinsa. Päivä koostui neljästä eri pisteestä. Pisteet olivat lypsy, rehun tunnistus, pienkuormainrata, sekä nautan siirto. Käytännön päivän pisteet tuli suunnitella lomittajan työnkuva jäljitellen, sisältäen selviä tilanteita, joita lomittaja kohtaa työssään.

Palaute kerättiin sekä kirjallisesta osiosta että käytännön päivästä. Tämä toteutettiin sekä paperi että verkkoversiona ja palautteen tarkoituksena oli saada tietoa siitä, kokevatko lomittajat tämän kilpailun mielekkäänä ja haluavatko he tämänkaltaista toimintaa lisää. Kirjallisen osion palautteessa pyydettiin myös vastaamaan älylaitteen käytöstä.

4.1 Maatalouslomittajakilpailun suunnittelu

Kilpailu suunniteltiin kokonaisuudessaan Melan kilpailun pohjalle. Melan järjestämissä kilpailuissa kirjallisen osion viisi parasta pääsee jatkokon kilpailemaan käytännön päivään. Käytännön päivässä tehtävät ovat olleet sellaisia tehtäviä, joita lomittaja kohtaa työssään. Tässä kilpailussa käytimme myös samaa toteutustapaa. Suunnittelussa otettiin huomioon lomittajan työnkuva, sekä myös ajatus siitä, mitä ammattitaitoisen lomittajan tulisi osata. Lisäksi otimme huomioon sen näkökannan, että kysymykset ovat ajankohtaisia ja ammatillisesti tärkeitä asioita, sillä tapahtuma oli samalla koulutuksellinen, ja siinä väärin vastannut sai kuulla oikean vastauksen ja perustelut ja oppi samalla lisää.

4.1.1 Kirjallinen kilpailu

Kilpailukysymykset suunniteltiin huolella ja testikyselyitä tehtiin muutama viikko ennen lopullista kilpailupäivää opiskelijatovereille sekä hallinnon henkilökunnalle. Lisäksi kirjalliset kysymykset pilotoitiin ulkomaalaisen opettajan avulla. Tämän pilotoinnin avulla pyrittiin selvittämään, ymmärtävätkö muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvat henkilöt kysymykset, sekä tarkistamaan ohjelman pisteytyksen toimivuuden. Pilotoinnin jälkeen lyhensin ja selkeytin muutamien kysymysten vastauksia. Kirjallisen kilpailun järjestelyyn kuului varata Savonia-ammattikorkeakoululta auditorio, sekä kahvi-osta kahvit tarjoiluineen lomittajille. Lisäksi kilpailussa jouduimme koekäyttämään Zoom-yhteydet sekä Kiurusalin henkilökunnan kanssa verkkoyhteyden ja äänen-toiston toimiminen Kiuruvedellä. Kilpailun nopeuttamista varten luotiin QR-koodi, joka toimi linkkinä kilpailuun, kun sitä tehtiin älylaitteella.

Kysymyksiä suunnittelin 20, ja niistä suurin saatava pistemäärä oli 27. Aihepiiri oli laaja, ja se määrytyi pitkälti lomittajan työnkuvan mukaan ja käsitteli yleisiä käytäntöjä, työaikalakia, eläinterveyttä, ruokintaa, työturvallisuutta, maitohygieniaa, toimintatapoja, koneita ja laitteita (liite 1). Näin ollen vastauksista saataisiin selville myös lomittajien ammattitaitoa ja mahdollisia koulutustarpeita.

Esimerkiksi yleisistä käytännöistä kysymyksiin oli myös valikoitunut työyhteisölle tärkeä eli ulkomaanmatkan jälkeinen eläinsuojaan meno, josta esimerkkinä kysymys 1 ”Kun tulet lomalta ulkomailla, milloin suositusten mukaan voit aikaisintaan mennä eläinsuojaan”. Työturvallisuus oli yksi tärkeimmistä yksittäistä teemoista. Tähän aiheeseen kilpailukysymykseksi valittiin kysymys 14: ”Voisiko sinua rangaista työturvallisuuden perusteella, esim. jos et noudata työturvallisuus ohjeita?”. Maitohygieniasta ja eläinten lääkinnästä tärkeimmäksi kysymykseksi nousi kysymys 18 ”Milloin voit laittaa antibioottihoidossa olevan lehmän maidon muun elintarvikekelpoisen maidon joukkoon?”. Maitovahingon sattuessa korvaussummat voivat nousta todella suuriksi, jos antibioottimaitoa joutuu maitoautosta meijerin siiloon saakka. Siksi tämän tietäminen on taloudellisesti tärkeää.

4.1.2 Kilpailun toiminnallinen osio

Kilpailun toiminnallinen osio Peltosalmen maaseutuoppilaitoksella vaati monenlaisia järjestelyjä. Ensimmäinen askel kohti kilpailupäivää otettiin Ylä-Savon ammattiopiston kanssa yhteisessä palaverissa 26.2.2019, jossa sovimme tarjouspyynnön ehdoista sekä ideoimme itse kilpailupäivää sekä käytössä olevia resursseja. Paikalla oli toimeksiantajan puolelta lisäkseni lomatoimen johtaja sekä henkilöstöpäällikkö, sekä Ylä-Savon ammattiopiston puolelta henkilökuntaa.

Käytännön toteutuksen suunnittelussa lähdimme pohtimaan toisessa palaverissa ensin eläintenhoitajaoppilaiden kanssa ajatusta, että mitä lomittaja tekee työssään ja mitkä näistä työtapahtumista ovat tärkeitä. Siitä johdettiin ajatus, että kuinka mitäkin tapahtumista voidaan kääntää kilpailupisteeksi, jossa selviäisi lomittajan ammattitaito. Näihin perustuen suunnittelimme sekä kilpailut, että myös arviointikaavakkeet. Jokaisen kilpailun kohdalla meidän tuli ottaa huomioon aika, sekä käytössä olevat resurssit, joita olivat ihmiset, koneisto, eläimet sekä ammattitaito ja raha, sekä luonnollisesti olosuhteet.

Ensimmäisessä versiossa suunniteltiin neljä kilpailupistettä, jotka olisivat olleet työterveys, koneet ja laitteet, eläinten ruokinta ja käsittely sekä lypsy. Kuitenkin tultiin johtopäätökseen, että ajallisesti näitä kaikkia kilpailupisteitä ei ole mahdollista toteuttaa. Pysyttiin neljässä kilpailupisteessä, mutta muutettiin työterveyden työturvallisuudeksi ja mitattiin tätä jokaisella kilpailupisteellä osana arviointia. Lisäksi eriytettiin eläinten ruokinta ja käsittely omiin kilpailupisteisiin. Näin ollen teemoina oli lypsy, ruokinta, koneet ja laitteet sekä eläinten käsittely.

Kokoonnuimme kolme kertaa suunnittelemaan sekä testaamaan tulevia kilpailuratoja. Suunnittelussa käytimme apuna oppilaita ideoimassa kilpailupisteitä. Jokaiselle oppilaille oli suunniteltu päivän mittaan oma vastuualue ja tehtävänsä, osan jakaantuessa saattajiksi, kahvivastaaviksi, naudan siirtoon, pienkuormainpisteelle ja lypsypisteelle. Aikataulua suunniteltaessa otettiin huomioon se, että sitä täytyi tehdä väljäksi, koska olemme tekemisissä eläinten kanssa. Lisäksi aluksi kilpailijoille näkyi summittainen aikataulu, jotta kilpailupisteet eivät paljastuisi (taulukko 2). Jokaiselle kilpailupisteelle tullessaan kilpailijoille kerrottiin ohjeet suullisesti, sekä annettiin laminoitu A4-paperi, jossa ohjeet olivat kirjallisena. Samassa sai kysyä, jos ohjeistuksessa oli jotakin epäselvää.

TAULUKKO 2. Kilpailijoille näkynyt alkuperäinen aikataulu.

Aikataulu	
8.00	Yhteinen aloitus
8.15	Kilpailu alkaa
11.00–12.00	Lounas
12.00	Kilpailu jatkuu
15.30	Kilpailu loppuun, pisteiden laskenta
16.00	Päivä päättyy, turvallista kotimatkaa!

Kilpailupiste 1 oli lypsy. Aluksi tuomari kertoi kilpailijalle kilpailupisteen ohjeet. Kilpailijan tuli lypsää avustajien tuomat lehmät. Lypsyn lisäksi toisesta lehmästä tuli ottaa solunäyte ja tulkita se tuomareille ohjeiden mukaan. Tuomareita oli lypsymontussa kolme.

TAULUKKO 3. Lypsyn ohjeet ja esivalmistelut

Lypsy	
Ohje:	<ul style="list-style-type: none"> - Kuuntele ohjeistus tuomareilta. - Lypsä 2 avustajien tuomaa lehmää ohjeiden mukaan ja ota toisesta solunäyte ja tulkitse se. - Irrottimet eivät ole käytössä. - Sinun ei tarvitse nousta lypsymontusta, avustaja ottaa lannat kolalla. - Kuuntele ja noudata tuomareiden ohjeita. - Älä päästä lehmiä ulos lypsymontusta. - Lisätiedot tulee kysyä ennen suorituksen aloittamista.
Esivalmistelut:	<ul style="list-style-type: none"> - Varmistaa suojarusteiden saatavuus. - Tehdä arviointikaavake. - Ohjeistaa kilpailijat. - Ohjeistaa tuomarit, sekä oppilaat nautojen hakua varten. - Tarkistaa että kellonkäyttäjällä oli kello ja hän tiesi, mitä aikoja kellotti.

Lypsytahtuman arviointiin käytimme Ylä-Savon ammattiopistolta saamaa arviointikaavaketta, joka oli myös Taitaja-kilpailun semifinaalissa (liite 2). Alun perin pohdinnassa oli myös MTT:n lypsytapahtuman arviointikaavake (MTT 2006, 56), jota olisi voinut muokata, mutta päädyimme selkeyden vuoksi Taitaja-kilpailun arviointikaavakkeeseen. Päätimme jakaa toimintamme niin, että lypsytapahtuman menevät kaikki tuomarit aina kilpailijan kanssa kerrallaan ja lypsytapahtuman jälkeen kokoonnumme tekemään arviointikoosteen navetan toimistoon, jossa toimin kirjurina. Kilpailupisteellä arvioitiin lypsyyhygieniää, lypsytapahtuman suoristusta, lypsypergonomiaa ja työturvallisuutta, lypsäjän käyttäytymistä sekä solutestin tekemistä ja näiden pisteet kirjattiin ylös.

Kilpailupiste 2 oli rehujen tunnistaminen. Aluksi tuomari kertoi kilpailijalle kilpailupisteen ohjeet (taulukko 4). Kilpailijan tuli viedä oikea nimilappu oikean rehun kohdalle. Rehut oli laitettu valmiiksi omiin astioihinsa. Kilpailijalla oli 10 minuuttia aikaa tunnistaa rehut.

TAULUKKO 4. Rehujen tunnistuksen ohjeet ja esivalmistelut

Rehujen tunnistaminen	
Ohje:	<ul style="list-style-type: none"> - Käytettävissä oleva aika on 10 min. - Vie rehujen nimikyltti oikean rehun kohdalle joko rehun päälle tai vie rehen. - Halutessasi voit koskettaa/haistaa/maistaa rehuja - Älä sotke näytteitä!
Esivalmistelut:	<ul style="list-style-type: none"> - Laminoida 11 eri A4-kokoista paperia, joissa jokaisessa rehun nimi. - Hankkia rehut ja jakaa ne astioihin. - Ohjeistaa kilpailijat - Ohjeistaa tuomarit pisteenlaskusta, sekä varmistaa että tuomarilla oli kello.

Rehujen tunnistuspisteelle tehtiin oma arviointikaavake (liite 2), jossa jokaisesta tunnistetusta rehusta sai yhden pisteen. Tasapisteiden tullessa nopeampi kilpailija voittaa. Tähän esivalmisteluina tuli tulostaa ja laminoida kilpailulaput, sekä tehdä ja tulostaa arviointikaavakkeet. Rehut saimme kilpailupaikalta ja ne paikalle huolehtivat tuomarit Sirpa Hokkanen ja Johanna Virtanen.

Kilpailupiste 3 oli avant-rata. Aluksi tuomari kertoi kilpailijalle kilpailupisteen ohjeet (taulukko 5). Kilpailijan tuli kiinnittää piikit pienkuormaimeen ja poimia kyytiin kuormalava, jossa oli purupaaleja. Tämän jälkeen tuli ajaa mahdollisimman vähillä kosketuksilla rataa mahdollisimman pitkälle.

TAULUKKO 5. Avant-radan ohjeet ja esivalmistelut

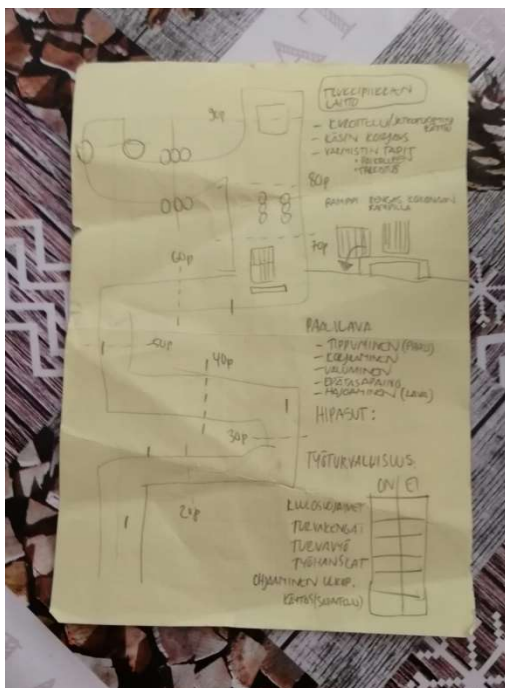
Avant-rata	
Ohje:	<ul style="list-style-type: none"> - Käytettävissä oleva aika on 10 min. - Kuljeta paalilava turvallisesti omalle paikalleen rataa pitkin ja peruuta omalle paikalleen. - Jokaisesta paalilavan/pienkuormaimen osumisesta keiloihin tai seiniin saa miinuspisteitä. - Kävele rata läpi tuomarin kanssa. - Lisätiedot radasta/pienkuormaimesta/kilpailupisteestä tulee kysyä ennen kilpailusuorituksen alkua.
Esivalmistelut:	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnitella, tehdä ja testata testirata. - Tehdä varsinainen rata keiloista ja tynnyreistä, sekä maalata rata. - Arviointikaavakkeen laatiminen sekä pisteenlaskusta päättäminen. - Ohjeistaa tuomarit pisteenlaskusta, sekä varmistaa että tuomarilla oli kello. - Ohjeistaa avustajat pienkuormaimen siirtoon radalla, sekä keilojen nostoon.

Kilpailussa kilpailija istuu pienkuormaimeen, kiinnittää rehupiikit ja nostaa trukkilavan, jossa on kuusi kuivikepaalia. Seuraavaksi hän kuljettaa sen rataa pitkin (kuva 1) koskematta keiloihin tai seiniin mahdollisimman nopeasti mahdollisimman pitkälle. Jos kilpailija ehtii viedä lavan paikalleen ja peruuttaa pienkuormaimen paikoilleen saa hän 100 pistettä

KUVA 1. Spray-maalattu pienkuormain-rata, josta puuttuvat pistemerkinnot (Hartikainen 2019-05-17.)

Näihin pisteisiin voidaan lisätä ja vähentää pisteitä suorituksen arviointiin perustuen (kuva 2). Osuista ja tipahtamista annettiin miinuspisteitä, ja esimerkiksi työturvallisuuden noudattamisesta sai plussapisteitä. Nämä pisteet merkittiin arviointikaavakkeeseen (liite 2).

KUVA 2. Kartta, jonka perusteella lopullinen rata rakennettiin. Rata suunniteltiin yhdessä ja radan piirsi tuomari Johanna Virtanen (Hartikainen 2019-05-19.)

Kilpailupiste 4 oli naudan siirto. Kilpailupiste pohjautui naudan turvalliseen ja rauhalliseen siirto-tilanteeseen. Suunnittelimme naudan siirron navetan päädyn aidatulta alueelta jaloittelutarhan reunaan olevaan rakennettuun karsinaan. Kilpailijoilla tulisi olla käytössään mahdollisesti itse valitsemiin apuvälineitä sekä mahdollisuus kysellä nautojen käsittelytavoista tuomareilta kilpailun edetessä.

TAULUKKO 6. Naudan siirron ohjeet ja esivalmistelut

Naudan siirto	
Ohje:	<ul style="list-style-type: none"> - Käytettävissä oleva aika on 10 min. - Molemmat hiehot on käytettävä karsinassa. - Hiehon ei ole pakko jäädä karsinaan. - Saat käyttää haluamiasi apuvälineitä hiehojen siirrossa (ei ihmisiä!) - Lisätietoja nautoista saa kysyä pisteen tuomarilta
Esivalmistelut:	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnitella, tehdä ja testata testirata. - Etsimme apuvälineet etukäteen. - Kävimme kokeilemassa kuinka naudan siirto käytännössä onnistuu karsinan sisään. - Koottiin irtokarsina kilpailua varten. - Tehtiin oma arviointikaavake.

Naudan siirtoa varten tehtiin arviointikaavake (liite 2), joihin pisteitä tehtävästä saisi sekä onnistuneesta suorituksesta, kuin myös esimerkiksi apuvälineiden onnistuneesta käytöstä sekä työturvallisuudesta. Suunnittelimme lisäksi rataa häiriötekijäksi muovipussin säilytykseksi nautoille, jonka sai halutessaan poistaa.

Yleisesti esivalmisteluina jouduimme miettimään kilpailijoiden, tuomareiden sekä oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuutta, kilpailun suojarusteita, budjettia sekä käytössä olevia resursseja. Lisäksi kilpailun mutkattoman sujumisen kannalta oli minun oleellista laatia aikataulu, sekä tarjota viihdykkeitä ja pientä virvoketta kilpailijoille sekä tuomareille. Suunnittelussa tuli ottaa myös tarvittavien tarvikkeiden hankinta ja kaikkien tulosteiden mukaan tuominen kilpailupäivään, sekä olla mahdollisuuden mukaan tavoitettavissa kilpailua koskevissa asioissa sekä kilpailua ennen, kilpailupäivänä sekä kilpailun jälkeen. Esivalmisteluihin kuului myös tuomariston päättäminen, sekä oppilaiden vastualueiden jako, sekä heidän tiedottaminen tehtävistään sekä painottaa läsnäolon tärkeyttä kilpailun onnistumisen kannalta. Lisäksi oli muistettava ottaa lomatoimistolta ajanottokello mukaan sekä tiedottaa lomatoimiston puolelta tuomariksi tulevaa Anja Kokkosta tehtävistään kilpailupäivänä. Palaute käytännön päivän kilpailusta valmisteltiin kerättäväksi heti kilpailun jälkeen.

4.1.3 Palaute

Kirjallisesta osiosta kerättiin palaute heti kilpailun jälkeen sekä älylaitteella että paperisesti. Käytännön päivään osallistuneilta kilpailijoilta kerättiin palaute jälkeensä, jonka he toimittivat lomatoimistolle. Palautteessa haluttiin tietää, oliko kilpailu heidän mielestään hyödyllinen, sekä oppivatko he käytännössä mitään uutta. Lisäksi kysyttiin käytännön kilpailupäivään osallistuneilta kilpailun järjestelyistä.

Ylä-Savon lomituspalvelut oli ottamassa digiloikkaa. Siitä syystä kaikille työntekijöille oli tulossa älypuhelimet. Palautteissa kysyttiin lomittajien halukkuutta käyttää älykännykkää työasioissa.

4.2 Kustannukset ja yhteistyökumppanit

Toimeksiantajalle tuli kustannuksia työkokouksen järjestämisestä. Tästä kustannuksia koitui tilavuok-
rasta, kahvista, sekä työajasta. Lisäksi kustannuksia tuli palkinnoista, käytännön päivän toteutuksesta, sekä pienistä materiaalikustannuksista (laminointi, nippusiteet ja spraymaalit) ja lomittajille maksettavista palkoista kilpailun aikana.

Yhteistyökumppaneina opinnäytetyössä toimivat Ylä-Savon ammattiopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu, Marjahaan Aarre sekä Ylläpitocom. Marjahaan Aarre sekä Ylläpitocom tarjosivat palkinnot arvottavaksi kirjalliseen kilpailuosioon osallistuneille. Savonia-ammattikorkeakoululla oli kirjallinen osio, sekä saimme käyttöömmä Zoom-lisenssin. Ylä-Savon ammattiopistolla järjestettiin käytännön päivä ja sitä olivat suunnittelemassa ja toteuttamassa opettaja Johanna Virtanen, maatalousalan ammatinohjaaja Sirpa Hokkanen, maatalousalan tuntiopettaja Joni Aisla, ammatinohjaaja Juhani Parviainen sekä Eh18-luokan eläintenhoitajaopiskelijat (kuva 3).

KUVA 3. Yhteistyössä on voimaa. Kilpailupäivän toimijoita. (Häkkinen 2019-05-20)

4.3 Kilpailutapahtuman toteutus ja tulokset

Kilpailu toteutettiin kahdessa osassa, johon kuuluivat sekä kirjallinen osio että käytännön osio. Lisäksi projektiin kuului palautekysely, sekä lomittajakilpailuissa pärjänneiden palkitseminen. Kirjallinen kilpailu toteutettiin Iisalmessa ja Kiuruvedellä yhtä aikaa verkon välityksellä. Tilaisuus oli aika-
taulutettu ja alkoi kahvittelulla, taukojumpalla ja lomatoimen ajankohtaisilla asioilla ja lomittajakilpailu alkoi kello 11.30. Kilpailuun vastausaikaa annettiin 30 minuuttia.

Kilpailun ensimmäinen, kirjallinen osuus, oli työpaikkakokouksessa, joka järjestettiin tätä varten 17.4.2019 kahdella eri paikkakunnalla, Kiuruvedellä ja Iisalmessa. Opinnäytetyön tekijä oli verkon kautta videoyhteydessä Iisalmesta Kiuruvedelle. Kilpailu käytännöntaidoista suoritettiin Peltosalmella 20.5.2019.

4.3.1 Kilpailun kirjallinen osio

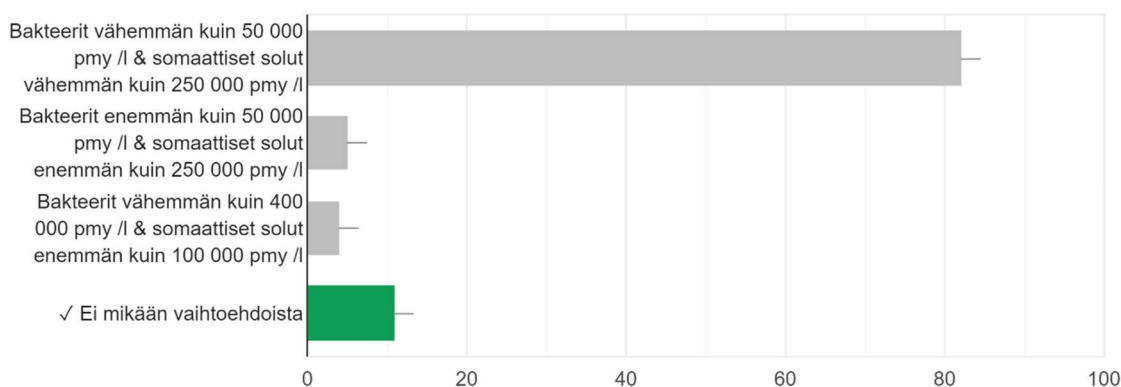
Kilpailuun osallistui 102 lomittajaa. Suurin saavutettu pistemäärä oli 22 pistettä ja keskiarvoiseksi pisteeksi jäi noin 13. Kilpailijoista yhdeksän kilpailijaa vastasi alle puoleen kysymyksistä oikein. Kysymyksissä, joissa oikeita vastauksia oli enemmän kuin yksi oli seitsemän kappaletta ja näistä kysymyksistä viiteen oli yli puolet vastaajista vastanneet väärin, eli eivät olleet valinneet molempia oikeita vaihtoehtoja.

Kilpailuun osallistuneet lomittajat tunsivat parhaiten eläinten ruokintaan sekä työturvallisuuteen liittyvät asiat. Vähin tietämys oli työaikalainsäädännöstä ja lisätyöstä (kuvio 1). Työaikalainsäädäntö voi olla haastavaa hallinnonkin henkilökunnalle, joten tämän kysymyksen vastaukset eivät yllättäneet. Lisäksi tässä piti valita molemmat vastaukset oikein, jotta olisi saanut pisteen.

Lisäksi huomattiin vastauksia läpikäydessä ja keskustellessa, että kysymys 8 osoittautui ristiriitaiseksi vastausten suhteen (kuvio 3). Arvostelu antaa vastaukseksi ”Ei mikään vaihtoehdoista”, sillä tarkka määritelmä on ”Bakteerit vähemmän kuin 50 000 pmy /ml ja somaattiset solut vähemmän kuin 250 000 pmy /ml” (Maitohygienialiitto s.a.), joten periaatteessa kaikki vastaukset olivat oikein, paitsi jos etsittiin tarkkaa muotoa, missä tilavuudessa näytteiden lopputulokset kerrotaan. Jos tilavuuden mittana olisi ollut millilitran litran sijasta, olisi 82 henkilöä vastannut oikein kysymykseen. Tästä kysymyksestä pisteitä sai 11 henkilöä, mutta pisteytyksen muutos ei olisi vaikuttanut lopputulokseen.

Kysymys 8. Milloin maito on e-luokan maitoa? Merkitse oikea vastaus.

11102 oikeaa vastausta

KUVIO 3. Ristiriitaisen kysymyksen lopputulema oli, että suurin osa olisi tiennyt vastauksen, jos tarkka vastaus olisi ollut solu- ja bakteerimäärä per millilitra.

Kirjallisen osion kilpailu pidettiin 17.4.2019 yhtä aikaa Iisalmessa ja Kiuruvedellä. Kiuruvesi oli mukana videoyhteydellä verkon välityksellä. Kilpailuun oli varattu aikaa puoli tuntia kello 11.30–12.00. Vastausten läpikäymiseen oli varattu tunti ja se toteutui. Vastaukset käytiin läpi kohta kohdalta diaesityksen avulla (liite 1). Yhteys toimi hyvin, eikä ongelmia tullut. Pientä sekaannusta aiheutti se, että kysymykset eivät olleet paperilla ja internetissä vastanneilla samassa järjestyksessä. Kirjalliseen osioon tuli 102 vastausta, joista 33,3 % osallistui lomittajakilpailun kilpailuosioon. Kilpailuosioon osallistuneiden kesken arvottiin kaksi pientä tuotepalkintoa. Älylaitteella kilpailuun osallistui ainoastaan 12 henkilöä eli hieman yli 10 % osallistujista.

Kilpailu toteutettiin Google Forms -alustalla. Teknisesti tekeminen oli helppoa, mutta pisteytys tuotti ohjelmalle ongelmia. Jos vastauksia oli monivalintakysymyksiä kohdalla kaksi, tuli vastauksen olla täydellinen, jotta sai pisteet. Näin ollen ohjelma ei jakanut puolikkaita pisteitä. Käytettävissä olisi varmasti ollut myös muita ohjelmia, joissa kyseisestä pisteytysongelmasta olisi päässyt eroon, mutta päädyin aikataulusyistä helppokäyttöiseen Google Formsiin. Kirjallinen osio kilpailusta sekä palaute-lomake toteutettiin verkkokäyttöisellä Google Forms-lomaketyökalulla.

Kirjallisen kilpailun sekä palautelomakkeen verkko-osoitteista luotiin QR-koodi, joka jaettiin paikalla oleville sekä näytön kautta ja tarvittaessa paperiversiona. Paikalla on myös tulostettuja versioita kilpailusta ja kyniä lomittajille, joilla ei ole älylaitetta käytettävissä tilaisuudessa, tai jotka eivät halua käyttää älylaitetta. Kilpailun jälkeen jaettiin uusi QR-koodi palautelomakkeeseen, jotta kilpailusta saadaan mahdollisimman pian kerättyä palaute kilpailun onnistumisesta ja mielekkyydestä. Myös tästä oli paperiversioita saatavilla.

4.3.2 Kilpailun käytännön osio

Kilpailu toteutettiin Ylä-Savon ammattiopiston Peltosalmen maaseutuoppilaitoksella 20.5.2019 kello 8–16. Kilpailijoita oli viisi, joista yksi oli noussut varapaikalta. Kilpailijoille oli laitettu postitse ohjeistus paikalle saapumisesta sisältäen aikataulun.

Päivä organisoitiin siten, että aluksi jokainen kilpailija saapui paikalle navetan eteen, josta annoimme päivän ohjeet. Jokaisella kilpailijalla oli oppilaista oma saattaja ja ilman saattajaa ei saanut kulkea kilpailualueella. Peltosalmen navetan yläkerran luokkatila toimi taukopaikkana, jossa kilpailijat odottivat kilpailuvuoroaan. Siellä kilpailijat myös nauttivat aamu ja iltapäiväkahvit kisapisteiden välissä. Taukopaikalla myös luki kilpailijajärjestys, joka oli arvottu. Kilpailijoita oli ohjeistettu, että omaa vuoroa odotellessa voi tulla pitkä aika, joten he olivat tietoisia odotuksesta. Jokaisen kilpailupisteen kohdalla aluksi annettiin kilpailijalle laminoitu A4-paperi, jossa oli ohjeet lyhyesti. Tämän jälkeen tuomari kertoi suullisesti ohjeet ja tässä pystyi kilpailija kysymään lisäkysymyksiä.

Ensimmäinen osio oli **lypsyosio** (kuva 4). Tämä piste sitoi kaikki tuomarit, joten jokainen kilpailija kävi pisteellä vuorollaan ja muut odottivat taukopaikalla.

KUVA 4. Satu Rönkkö lypsymontussa kilpailun lypsyosiossa. Taustalla tuomarit Sirpa Hokkanen ja Johanna Virtanen arvioimassa lypsyn jälkeisten maitosuihkeiden määrää (Häkkinen 2019-05-20)

Maksimipistemäärä, jonka lypsyosiosta pystyi saamaan, oli 50 pistettä. Kilpailu oli kutakuinkin tasainen. Lypsyosio kesti ajallisesti pisimpään, joten sen jälkeen menimme lounaalle aikataulun mukaisesti.

Toinen piste oli **rehujen tunnistus**. Pisteellä piti tunnistaa kymmenen eri rehua (kuva 5). Rehut olivat omilla rasioissaan ja kilpailija sai laminoidut kortit käteensä, jossa oli rehujen nimet. Rehuja sai haistaa, maistaa ja kokeilla. Pisteellä oli yksi tuomari kellon kanssa ja tunnistusaikaa oli 10 minuuttia. Pisteitä sai oikeista vastauksista.

KUVA 5. Tunnistettavat rehut olivat olki, kuivaheinä, säilörehu, kokoviljasäilörehu, säilöheinä, seleeni, rypsi, kivennäinen, vasikkarehu – A-tuottajien alkurehu, energiarehu Asetomelli sekä poronrehu – Poroelo-täydennysrehu (Häkkinen 2019-05-20.)

Maksimipistemäärä tältä pisteeltä oli 10 pistettä, mikäli kilpailuajan sisällä tunnistettiin kaikki rehut oikein. Tähän suoritukseen kykeni kilpailijoista vain yksi, myös edellisen osion voittanut Sointu Laukkanen. Ainoastaan yksi kilpailija tunnistettiin energiarehu Asetomellin oikeaksi.

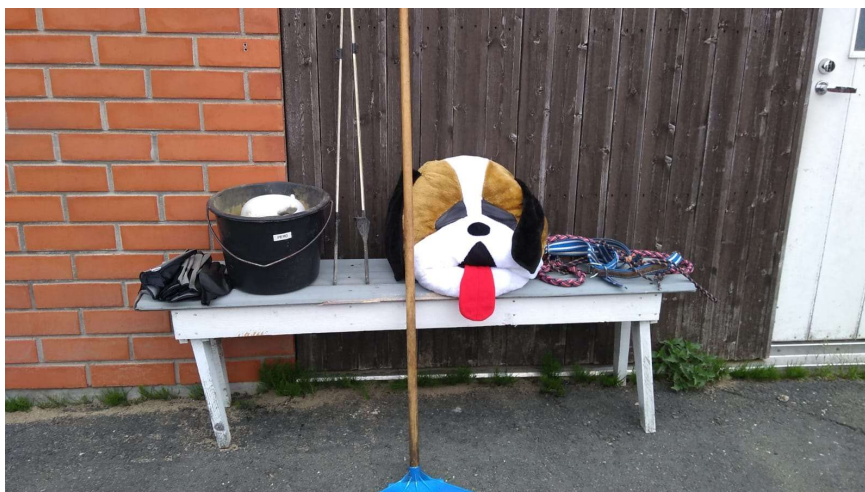
Kolmas kilpailupiste oli **pienkuormainrata**. Radalla oli tarkoitus kiinnittää pienkuormaimeen trukkipiikit, ottaa trukkilava kyytiin ja kuljettaa se rataa pitkin tarkasti radan loppupäähän omalle paikalleen, laskea se alas, sekä peruuttaa pienkuormaimeen omalle paikalleen. Radalla oli aikaraja 10 minuuttia ja se jaettu eri vyöhykkeisiin, joiden mukaan kilpailija sai pisteitä riippuen mihin kohtaan rataa pääsee ennen kuin aika loppui. Nämä pistesektorit oli maalattu siilon pohjaan ja eturenkaalla viivan ylittäminen riitti saavuttamaan pistemäärän.

Arvioinnissa sai myös lisäpisteitä ja vähennettiin pisteitä tuomareiden arvioiden mukaan työturvallisuudesta ja osumista (liite 2). Yksi opiskelija laski virheet ja toinen tuomari otti aikaa (kuva 6). Parhaiten pärjännyt kilpailija sai 104 pistettä.

KUVA 6. Pertti Petäjä pienkuormainradalla, etuosassa tuomari Anja Kokkonen, radalla myös tuomari Sirpa Hokkanen, sekä avustajia (Häkkinen 2019-05-20.)

Neljäs kilpailupiste oli **naudan siirto**, jossa tarkoitus oli saada kaksi hiehoa kuljetettua karsinasta toiseen irtokarsinaan jaloittelutarhassa. Hiehon ei tarvinnut jäädä karsinaan vaan suorituksen hyväksymiseen riitti, että se kävi siellä. Tätä pistettä arvioivat kaikki tuomarit. Kilpailija sai halutessaan käyttää apuvälineitä ja käydä vaihtamassa niitä tarpeensa mukaan. Apuvälineinä käytettävissä oli hanskat, rehusanko ja kauha, koirapuku, päitsiä sekä lantakola (kuva 7). Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota apuvälineiden käyttöön, työturvallisuuteen, omaan käytökseen ja eläimen lukemiseen (liite 2). Naudan siirrossa parhaat pisteet sai Sointu, jonka rauhallisuus sai naudat tulemaan hänen ja rehusangon perässä. Ainoan pisteenmenetyksen kymmenestä maksimisteestä hän sai siitä, että hänellä ei ollut keppiä rehun kanssa turvana, joten se katsottiin työturvallisuuden kannalta pisteen menettämisen arvoiseksi.

KUVA 7. Kukaan ei valinnut apuvälineikseen koirapuvun päätä, eikä päitsiä (Häkkinen 2019-05-20.)

4.3.3 Lopputulos, palkintojen jako sekä mediahuomio

Kilpailujen osiot pisteytettiin siten, että jokainen piste oli samanarvoinen. Kilpailupisteen voittaja sai 50 pistettä, toiseksi tullut 40 pistettä, kolmanneksi tullut 30 pistettä, neljänneksi tullut 20 pistettä ja viimeiseksi tullut 10 pistettä lopulliseen pistetaulukkoon. Näin ollen oli mahdollisuus tasoittaa pistetilannetta eri osioiden välillä. Kaikkien kilpailupisteiden taulukossa käy ilmi, että pisteissä on toki hajontaa, mutta Sointu Laukkanen johtaa kolmea osiota neljästä (taulukko 7).

TAULUKKO 7. Pisteet kaikista kilpailupisteistä arvotussa kilpailujärjestyksessä.

	Kilpailijoiden kilpailupistekohtaiset pisteet			
	Lypsy	Rehujen tunnistus	Pienkuormainrata	Naudan siirto
Ari Pekka Huttunen	40,5	6	103	5,5
Sointu Laukkanen	48	11	92,5	9
Satu Rönkkö	43	9	100,5	5
Merja Heikkinen	43	7	104	8,5
Pertti Petäjä	45,5	4	101,5	8,5

Kilpailupisteiden lopullisissa pisteissä käy ilmi (taulukko 8), että vaikka yhdessä osiossa olisi saanut huonoimmat pisteet, pystyi voittamaan koko kisan. Toiseksi jäänyt kilpailija jäi vain 20 pisteen päähän voittajasta ja hän voitti ainoastaan yhden kilpailupisteen voittajan voittaessa muut kolme kilpailupistettä.

Lopullisissa pisteissä voiton vei Sointu Laukkanen 160 pisteellä, toiseksi tuli Merja Heikkinen (140 pistettä), kolmanneksi Pertti Petäjä (120 pistettä) ja jaetulle neljännelle sijalle Ari Pekka Huttunen ja Satu Rönkkö, (molemmilla 100 pistettä).

TAULUKKO 8. Kilpailijoiden kolmen parhaan lopullisissa pisteissä oli vain pieniä eroja.

	Kilpailijoiden lopulliset pisteet kilpailupisteittäin				
	Lypsy	Rehujen tunnistus	Pienkuormainrata	Naudan siirto	Yhteensä
Ari Pekka Huttunen	20	20	40	20	100
Sointu Laukkanen	50	50	10	50	160
Satu Rönkkö	30	40	20	10	100
Merja Heikkinen	30	30	50	30	140
Pertti Petäjä	40	10	30	40	120

Pikapalkinnot päätettiin jakaa heti kilpailun jälkeen taukopaikalla, jonne kokoonnuttiin kilpailun loputtua kuulemaan tulokset ja keräämään palautetta. Suurempi palkintojen jako suoritettiin Maaseututärskyjen yhteydessä Iisalmen torilla 24.8.2019. Paikalle pääsivät palkintoa vastaanottamaan kilpailun voittaja Sointu Laukkanen, Merja Heikkinen sekä Satu Rönkkö (kuva 9).

KUVA 9. Satu Rönkkö tuulettaa villisti. Vasemmalta lukien Satun vieressä Sointu Laukkanen, Merja Heikkinen, opinnäytetyön tekijä Jenny-Mari Hartikainen sekä lomatoimenjohtaja Heli Aamuvuori (Kettunen 2019-08-24.)

Maatalouslomittajakilpailun käytännön päivästä laitettiin sähköpostitse kutsu usealle median edustajalle, mutta heitä ei tullut. Kilpailusta tehtiin kilpailun jälkeen lehtijuttu, joka lähetettiin median edustajille. Lehtijutut ilmestyivät Miilussa (kuva 10) ja Kiuruveden kaupunkilehdessä sekä lomittajien Maatalouslomittaja- lehdessä.

KUVA 10. Selvät sävelet julkaistiin kolmessa eri lehdessä. Voittaja Sointu Laukkanen kotipitäjän Kiuruvesi-lehden sivuilla sekä kuvassa näkyvässä Satu Rönkön kotipaikan Sonkajärven ja Merja Heikkisen synnyinkunnan Vieremän paikallislehti Miilussa (Hartikainen 2019-05-30.)

Maatalouslomittaja-lehteen saatiin myös lomatoimen johtajan kirjoittama juttu syistä, miksi kyseinen kilpailu pidettiin (liite 3). Alueella on suuri pula ammattitaitoisista lomittajista. Aamuvuori mainitsi koulutukselliset syyt sekä ammatin imagon nostattaminen, jotta nuoria lomittajan alasta kiinnostuneita saataisiin lomittajan töihin (Aamuvuori 2019b, 4). Maaseututärskyistä oli myös lehtijuttu paikallislehdessä, jossa haastateltiin kilpailun voittajaa.

4.3.4 Palaute yhteisesti

Palautetta kerättiin myös yhteisesti. Siitä tuli ilmi myös hallinnon palaute. Palautteista pystyi päättämään, että se lisäsi myös hallinnon puolen yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Koko kilpailupäivä oli positiivinen kokonaisuus niin kilpailijoille kuin tuomareille. Asiat sujuivat ja niitä oli järjestäjä miettinyt etukäteen ja Pemon opiskelijoista kerätty avustajajoukko pysyi loppuun saakka kisapaikalla. Oli ilo olla mukana.

Toimeksiantajan palaute kokoaa hyvin haasteita sekä onnistumisia. Palautteena selkokielisyyden lisääminen on paikallaan, sillä kuten kilpailuvastauksia läpi käydessä tuli ilmi, jäi osa viimeisistä kysymyksistä vastaamatta usean henkilön kohdalla.

Parantamisen varaa oli hieman selkokielisyydessä, sillä osa työntekijöistämme puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea. Kysymyksiä olisi mahdollisesti voinut vielä selkeyttää. Kaiken kaikkiaan kilpailun kirjallinen osuus sekä käytännön päivä onnistuivat moitteettomasti. Saimme lisäksi hyvää kokemusta digiloikkaa varten ja palautetta työntekijöiden suhtautumisesta digiloikkaan.

Kilpailun voittajan palaute kertoi rehellisesti, että perusasiat on oltava hallussa. Palautteita kerättiin kolme kertaa näiden yksittäisten arvioiden lisäksi. Ensimmäinen palaute oli kirjallisesta osiosta, toinen käytännön päivästä ja kolmas työpaikkakokouksessa, kun maatalouslomittajakilpailusta oli kulu-
nut kuusi kuukautta.

Kilpailun tehtävät oli meidän normaalia työtehtäviä. Oli mukava huomata että perustat on hallussa. Itselleni lypsynosio oli merkki että se taito jonka lapsena jo oppi on toimiva tänäänkin 😊. Meidän työssä pitää perusta olla vahvasti hallussa ja sitä taitoa me joudutaan tilakohtaisesti säätämään heidän toimintatapojen mukaan. Kyllähän tuollaiset yhteiset päivät on mukavaa vaihtelua arkeen. Tutustuu uusiin työkavereihin. (Laukkanen 2019-12-31.)

Palautteet kirjallisesta osiosta

Palautetta saatiin kirjallisesta osiosta 92 kappaletta, joten kaikki eivät vastanneet palautekyselyyn. Palautelomakkeessa oli viisi kysymystä (taulukko 9), joissa oli usea vaihtoehto.

TAULUKKO 9. Ensimmäisen palautekierroksen kysymykset

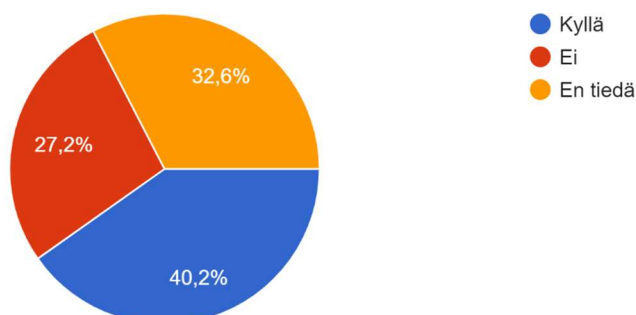
Kysymys	Ensimmäinen palaute		
	Vastausvaihtoehdot		
Oliko kilpailu mielestäsi hyödyllinen?	1–5	1 – hyödytön	5- hyödyllinen
Opitko kilpailussa mitään uutta?	Kyllä	Ei	En tiedä
Oliko kilpailukysymykset vaikeita vai helppoja?	1–5	1 – helppoja	5 – vaikeita
Oliko kilpailuun vastaaminen älylaitteen kautta vaikeaa?	Kyllä	Ei	En tiedä
Haluatko käyttää älylaitetta (puhelinta/tablettia) jatkossa työasioihin liittyen?	Kyllä	Ei	En tiedä

Kilpailun hyödyllisyydestä kysyttäessä asteikolla 1–5 (1 hyödytön, 5 hyödyllinen), vastausten keskiarvoksi muodostui 3.3. Vastauksissa oli näin ollen hajontaa.

Palautteessa 25 henkilöä kertoi, ettei oppinut kilpailusta mitään uutta, mikä on hieman ristiriidassa kilpailuvastauksien kanssa, sillä ainoastaan yhdeksän lomittajaa sai kilpailusta enemmän kuin 18 pistettä, maksimipistemäärän ollessa 27 (kuvio 4). Tätä vastausta voidaan pitää ristiriitaisena, mutta osittain sitä voi selittää äidinkielenään suomen kieltä puhuvan sanallinen palaute yhden palautelomakkeen alalaidassa: *”Ymmärsin monta kysymystä eri lailla- sanoja jäi pois tekstistä, lukihäiriö – myös kirjaimia voi kadota”*. Näin ollen myös muuta kuin suomen kieltä äidinkielenään puhuvat henkilöt ovat voineet tietää vastaukset kysymykseen, mutta joko eivät ole ymmärtäneet lukemaansa kysymystä tai sitten eivät ole ajan puitteissa ehtineet niihin perehtyä. Yksi kirjalliseen osioon osallistunut lomittajaa ei vastannut yhteenkään kysymykseen oikein.

Opitko kilpailussa mitään uutta?

92 vastausta

KUVIO 4. Lomittajista vain 40,2 % vastasi oppineensa kilpailussa jotain uutta.

Kirjallisen osion palautelomakkeessa kysyttiin myös älylaitteen käytöstä. Tähän tuli 92 vastausta, joista 14 % oli sitä mieltä, että älylaitteen kautta kilpailuun osallistuminen ei ollut vaikeaa. Ainoastaan yksi vastasi sen olleen vaikeaa ja vajaa 85 % ei vastannut älylaitteella. Kuitenkin kilpailuun vastanneista 12 henkilöstä vastasi kilpailuun älylaitteella ja 9 palautelomakkeeseen, joten osa vastanneista on olettanut vastaamisen olevan helppoa. Palautteeseen vastanneista 60,9 % haluaa käyttää älylaitetta jatkossa työasioihin liittyen.

Palaute käytännön osiosta

Palaute käytännön osiosta oli positiivinen ja neljä kilpailijaa viidestä antoi parhaan arvosanan hyödyllisyydestä ja kaikki kilpailijat oppivat päivässä jotain uutta. Uusia opittuja asioita oli mm. Avantin jatkopuomin käyttäminen, rehujen tunnistaminen sekä rutiinitapojen havainnointia. 80 % piti vaikeimpana tehtävänä rehujen tunnistusta. Avant-rata koettiin 40 %:n mielestä mukavimpana tehtävänä, muut olivat yksittäisiä suosikkeja. Suurin osa kilpailijoista haluaa osallistua tämänkaltaiseen kilpailuun, jos tulee mahdollisuus. Vain yksi vastasi, ettei tiedä. Järjestelyt saivat positiivista palautetta ja kiitosta. Arvioidessa käytännön järjestelyjä osallistujat arvioivat asteikolla 1 (huonosti) – 5 (hyvin) käytännön järjestelyjen keskiarvoksi 4,6. Terveisinä olikin, että päivä oli mukava ja sen aikana oppi omista työskentelytavoista. Lisäksi kilpailu oli hyvin organisoitu ja tehtävät olivat kekseliäitä ja sopivan haasteellisia.

Palaute yhteishengestä ja yhteenkuuluvuuden tunteesta

Palaute yhteishengen luonnista, sekä lomittajien imagon kehittymisestä kerättiin joulun työpaikkakokouksessa samalla kun opinnäytetyötä esitettiin toimeksiantajalle sekä työyhteisölle. Palautelomakkeeseen vastattiin sähköisesti lomittajien uusilla työpuhelimilla. Sähköiseen palautteeseen vastasi 62 henkilöä. Yhteensä vastauksia saatiin 74 kappaletta.

Ensimmäisessä kysymyksessä vastaajilta tiedusteltiin tämän opinnäytetyön kannalta tärkeä kysymys, että vaikuttiko maatalouslomittajakilpailu kokonaisuudessaan yhteishenkeen. Enemmistön mielestä kilpailu nosti yhteishenkeä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, kun alle puolet eivät kokeneet vaikutusta. Ainoastaan yksi palautteen antaja vastasi kilpailun laskeneen yhteishenkeä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Toisessa kysymyksessä kysyttiin, vaikuttiko maatalouslomittajakilpailu ja sitä seuranneet lehtijutut lomittajien imagoon positiivisessa mielessä. Tähän suurin osa eli 58 henkilöä totesi näiden nostaneen imagoa. Vain neljä kielsi vaikutuksen ja 12 vastanneista totesi, että asioilla ei ole ollut vaikutusta. Muuta palautetta kilpailusta oli muun muassa ”Ihan täysin turhanpäiväinen” sekä toteamus ”Kilpailu on myös ammattitaidon ylläpitoa, vaikka ei sijoittuisi”.

5 PÄÄTÄNTÖ

Opinnäytetyö toimi hyvänä testinä lomittajien joustavuudesta sekä älylaitteiden käytön pilotointina, vaikka kirjalliseen osuuteen osallistuminen oli älylaitteilla pientä. Kuitenkin palautteen anto jo joulukuussa onnistui paremmin, kun älykännyköitä oli totuttu työssä jo käyttämään. Lisäksi koen, että kilpailun myötä myös lomittajien oma arvostus omaa työtään kohtaan on kohonnut. Käytännön puolesta toimeksiantajan on tulevaisuudessa helpompi järjestää koulutuksia, jos tekee pikaisen kyselyn koulutuksen tarpeesta tai esimerkiksi koeluontoisesti joitain kysymyksiä verkon välityksellä. Nyt varsinkin, kun kaikilla on älykännykät, osallistuminen on helpompaa. Lisäksi kun laitetaan nimi ja osallistumispakko sekä kerrotaan että näiden perusteella esimerkiksi voidaan miettiä koulutustarpeita, sekä miksi ei myös henkilökohtaisen palkan lisää, se saattaisi motivoida vastaamaan oikein?

Kilpailun järjestelyt toimivat hyvin sekä kirjallisessa osiossa, kuin myös käytännön päivässä. Kilpailuun digitaalisesti osallistuvien osuus oli pieni, mutta tulevaisuudessa kilpailu voidaan järjestää ainoastaan älylaitteilla, sillä Ylä-Savon lomituspalveluiden lomittajille on jaettu älykännykät työpuhelimiksi.

Yhteishengen ja imagon kohottamisen mittaaminen on vaikeaa, mutta suhtautuminen kilpailuun ja siihen osallistumiseen vaihteli, vaikka olikin pääosin positiivista. Imagon kohotusta tuli positiivisten lehtijuttujen muodossa ja suurin yhteishengen luonti ja imagon kohotus tapahtui Maaseututärskyt-tapahtumassa, jossa oli palkintojen jako, jota oli seuraamassa sekä lomittajia sekä tilallisia. Jokaisessa työyhteisössä, jossa on yli sata työntekijää on todennäköisesti aina joku vastarannan kiiski uudistusten ja yhteisiä koulutuksia tai tapahtumia ajatellen ja näin oli myös tässä. Tätäkin opinnäytetyötä tehdessä huomasin, että aina ei voi olla kaikille mieliksi ja sain myös henkilökohtaista negatiivista palautetta. Kun suurin osa työntekijöistä on kuitenkin positiivisen kannalla, ollaan mielestäni voiton puolella.

Yhteishengen ja imagon kohottamisen mittaaminen on vaikeaa, mutta suhtautuminen kilpailuun ja siihen osallistumiseen vaihteli, vaikka olikin pääosin positiivista. Imagon kohotusta tuli positiivisten lehtijuttujen muodossa ja suurin yhteishengen luonti ja imagon kohotus tapahtui Maaseututärskyt-tapahtumassa, jossa oli palkintojen jako, jota oli seuraamassa sekä lomittajia sekä tilallisia. Lisäksi esiintyessä selkokielessä pysymiseen, rauhalliseen puhumiseen, sekä rauhalliseen kirjalliseen ilmaisuun tulee kiinnittää huomiota. Tämänkaltainen opinnäytetyön tekeminen antaa todella paljon teki-jälleen, sillä siinä saa käyttää luovuuttaan, mutta kuitenkin täytyy pysyä tiettyjen raamien (esimerkiksi budjetti ja aikataulu) sisällä. Opinnäytetyöstä sai irti myös kirjallista koulutusmateriaalia, sillä kilpailuvastausten diasarjat ovat käytettävissä myös jälkepäin kysymysten kanssa.

Opinnäytetyön arvoa nostaa myös se, että tulevaisuudessa tiedetään tämän kilpailun vuoksi enemmän lomittajien koulutustarpeesta. Lisäksi siitä saatavan palautteen perusteella tämä oli suurimmalle osalle miellyttävä kokemus ja varsinkin käytännön päivään saakka päässeet kilpailijat mielsivät kilpailun mielekkääksi.

Viimeisessä palautelomakkeessa tuli kysyttyä yhteishengen ja imagon kehittyminen ja vastausten perusteella työn lopputulos on kohdannut tarkoituksensa. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että sekä yhteishenki, yhteenkuuluvuuden tunne sekä lomittajien imago on kohonnut kilpailun myötä. Lisäksi viimeiseen palautekyselyyn vastasi 84 % älylaitteella kilpailuun vastausprosentin ollessa vain hieman yli 10 %. Tämä puoltaa myös ajatustani älylaitteisiin totumisesta, sekä lomittajien sopeutuvaisuudesta käyttämään tarvittavia työvälineitä.

Ylä-Savon lomituspalvelut sai kilpailusta myös positiivista mediahuomiota eri lehdissä, jonka koetaan nostavan lomittajien näkyvyyttä ja arvostusta. Lisäksi kilpailun voittajaa haastateltiin lehteen, joka myös nostaa lomittajien imagoa. Ylä-Savon ammattiopiston kanssa yhteistyö sujui joustavasti ja eläintenhoitajaopiskelijat saivat olla järjestämässä tapahtumaa, mikä on myös hieno opetuksellinen tilanne heille.

Jatkokehitysideana pitäisin maatalouslomittajakilpailun järjestämistä omin voimin esimerkiksi parin kolmen vuoden välein, mutta toisin työhön myös opiskelijanäkökulmaa sekä ammattikorkeakoulusta, kuin myös käytännön puolesta ammattikoulun puolelta. Tarpeeksi suurella aikavälillä toiminta pysyy mielekkäänä. Mikäli Mela ei jatkossa järjestä kilpailuja, on tässä myös aiheeksi tuleviin opinnäytetöihin, sekä kurssitehtäviksi, vaikka jonkun täytyykin pitää langat käsissä. Kilpailua pystyisi vielä parantamaan, mikäli opinnäytetyön tekijöitä olisi esimerkiksi kaksi, sillä kilpailun järjestäminen käytännön asioineen vie jo aikaa, kuin myös materiaalin kehittäminen ja tuottaminen.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

AAMUVUORI, Heli 2019a. Yksi tärkeä kysymys ja työsuunnitelma ja esitys [sähköposti]. Vastaanottaja: Jenny-Mari Hartikainen. [Tulostettu 2019-02-20.]

AAMUVUORI, Heli 2019b. Miksi Ylä-Savo halusi järjestää oman kilpailun? Maatalouslomittajat ry-lehti 4/2019, 4.

EUROPEA 2019. Student ploughing competition [verkkosivu]. Europea International. [Viitattu 2019-12-28.] Saatavissa: <https://europea.org/event/student-ploughing-competition-2/>

EXPOMARK s.a. Teollisuuden tekijöiden ammattimestaruuskisa [verkkosivu]. Expomark. [Viitattu 2019-12-28.] Saatavissa: https://northernindustry.fi/--Teollisuuden_Tekij%C3%B6iden_ammattimestaruuskisa--/sivu.tpl?sivu_id=8881

HARTIKAINEN, Jenny-Mari 2019-05-17. Spray-maalattu pienkuormain-rata, josta puuttuu pistemerkinnät [digikuva]. Sijainti: Sonkajärvi: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

HARTIKAINEN, Jenny-Mari 2019-05-19. Kartta, jonka perusteella lopullinen rata kasattiin. Rata suunniteltu yhdessä, radan piirtänyt tuomari Johanna Virtanen [digikuva]. Sijainti: Sonkajärvi: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

HARTIKAINEN, Jenny-Mari 2019-05-30. Selvät sävelet julkaistiin kolmessa eri lehdessä. Voittaja Sointu Laukkasen kotipitäjän Kiuruvesi-lehden sivuilla sekä kuvassa näkyvässä Satu Rönkön kotipaikan Sonkajärven ja Merja Heikkisen synnykkunnan Vieremän paikallislehti Miilussa [digikuva]. Sijainti: Sonkajärvi: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

HÄKKINEN, Arja 2019-05-20. Porukassa on voimaa. Kilpailupäivänä ylhäältä Johanna Virtanen, Anja Kokkonen, Joni Aisla ja Juhani Parviainen. Toisessa rivissä Sirpa Hokkanen ja Jenny-Mari Hartikainen. Alimpana opiskelija Teemu Roivainen [digikuva]. Sijainti: Sonkajärvi: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

HÄKKINEN, Arja 2019-05-20. Satu Rönkkö lypsymontussa kilpailun lypsyosiossa. Taustalla tuomarit Sirpa Hokkanen ja Johanna Virtanen arvioimassa lypsyn jälkeisten maitosuihkeiden määrää [digikuva]. Sijainti: Sonkajärvi: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

HÄKKINEN, Arja 2019-05-20. Tunnistettavat rehut olivat olki, kuivaheinä, säilörehu, kokoviljasäilörehu, säilöheinä, seleeni, rypsi, kivennäinen, vasikkarehu – A-tuottajien alkurehu, energiarehu Asetomelli sekä poronrehu – Poroelo täydennysrehu [digikuva]. Sijainti: Sonkajärvi: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

HÄKKINEN, Arja 2019-05-20. Pertti Petäjä pienkuormainradalla, etuosassa tuomari Anja Kokkonen, radalla myös tuomari Sirpa Hokkanen, sekä avustajia [digikuva]. Sijainti: Sonkajärvi: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

HÄKKINEN, Arja 2019-05-20. Kukaan ei valinnut apuvälineikseen koirapuvun päätä, eikä päitsiä [digikuva]. Sijainti: Sonkajärvi: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

IISALMEN KAUPUNKI 2019. Lomituspalvelut [verkkosivu]. Iisalmen kaupunki. [Viitattu 2019-02-19.] Saatavissa: <https://www.iisalmi.fi/Suomeksi/Palvelut/Lomitus--ja-maaseutupalvelut/Lomituspalvelut>

IISALMEN KAUPUNGINHALLITUS 2019-08-26. Kaupunginhallituksen 11/2019 pöytäkirja [verkkosivu]. Iisalmen kaupunki. [Viitattu 2020-04-26.] Saatavissa: https://julkaisu.iisalmi.fi/ktweb-bin/dbisa.dll/ktwebscr/pk_asil_tweb.htm?+bid=7786

KALLIONIEMI, Marja 2015. Opas turvalliseen karjanhoitoon. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 34/2015. Helsinki: Luonnonvarakeskus (Luke).

KETTUNEN, Jaana 2019-08-24. Satu Rönkkö tuulettaa villisti. Vasemmalta Satun vieressä kilpailun voittaja Sointu Laukkanen, Merja Heikkinen, opinnäytetyön tekijä Jenny-Mari Hartikainen sekä loma-toimenjohtaja Heli Aamuvuori [digikuva]. Sijainti: Sonkajärvi: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

LAKI MAATALOUSYRITTÄJÄN VUOSILOMAN JA SIJAISAVUN JÄRJESTÄMISESTÄ 1978. Laki maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä 102/1978 [verkkosivu]. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2019-12-27.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/1978/19780102>

LAUKKANEN, Sointu 2019-12-31. Messenger-viestipalvelun viesti. Sijainti: Hartikainen Jenny-Mari sähköiset kokoelmat.

MAATALOUSYRITTÄJIEN LOMITUSPALVELUASETUS 1996. Maatalousyrittäjien lomituspalveluasetus 1333/1996 [verkkosivu]. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2019-12-27.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1996/19961333>

MAATALOUSYRITTÄJIEN LOMITUSPALVELULAKI 1996. L. 20.12.1996/1231 [verkkosivu]. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2019-12-27.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961231>

MAITOHYGIENIALIITTO s.a. Laatuhinnoitteluluokitus. Maidon jakautuminen luokkiin [verkkosivu]. Maitohygienialiitto. [Viitattu 2019-12-30.] Saatavissa: <http://www.maitohygienialiitto.fi/tilastot/laatu-hinnoitteluluokitus/36-maidon-jakaantuminen-luokkiin>

MAITO JA TERVEYS s.a. Maitotyttö ennen [verkkosivu]. Maito ja terveys. [Viitattu 2019-02-19.] Saatavissa: <https://www.maitojaterveys.fi/maitoterveys-ry/maitolahettilas/maitotyttö-ennen.html>

MARTIKAINEN, Raija 2019. Ylä-Savon lomituspalveluiden maatalouslomittajakilpailun arviointi. [Toimeksiantajan kirjallinen palaute.] Sijainti: Sonkajärvi. Jenny-Mari Hartikaisen oma arkisto.

MELA 2019a. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Lomitustilastot. Lomituspalveluita käyttäneiden maatalousyrittäjien määrät [verkkosivu]. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. [Viitattu 2019-12-27.] Saatavissa: <http://tilastot.Mela.fi/aikasarjat.php?id=21>

MELA 2019b. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Lomitustilastot. Lomituspalveluihin oikeutettujen maatalojen määrät [verkkosivu]. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. [Viitattu 2019-12-27.] Saatavissa: <http://tilastot.Mela.fi/aikasarjat.php?id=18>

MELA 2019c. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Melan MYEL-vakuutetut maatalousyrittäjät [verkkodokumentti]. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. [Viitattu 2019-12-27.] Saatavissa: http://tilastot.mela.fi/pub_files/189.pdf

MELA 2019d. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Päivän pituus ja tehtäväosuus [verkkosivu]. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. [Viitattu 2019-12-27.] Saatavissa: <https://www.Mela.fi/fi/maatalouslomitus/miten-toimin/paivan-pituus-ja-tehtavaosuus>

MELA 2019e. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Kuka voi saada lomituspalveluja? [verkkosivu]. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. [Viitattu 2019-12-27.] Saatavissa: <https://www.mela.fi/maatalousyrittajat/maatalouslomitus/kuka-voi-saada-lomituspalveluja/#mika-on-kotielainyksikko-2>

MELA 2019f. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Paikallisyksikköjen määrän kehitys [verkkosivu]. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. [Viitattu 2019-12-27.] Saatavissa: <http://tilastot.Mela.fi/kuvasarjat.php?id=11>

MELA 2019g. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Lomitustilastot. Vuosiloma ja sijaisapu [verkkosivu]. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. [Viitattu 2019-02-19.] Saatavissa: <http://tilastot.mela.fi/lomitustilastot.php?sid=53&cid=4&vt=p&v1=140&v2=297&v3=>

MELA 2019h. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Maatalousyrittäjien lomituspöytäkirja 2019 [verkkodokumentti]. Maatalousyrittäjien eläkelaitos. [Viitattu 2020-04-26.] Saatavissa: https://www.mela.fi/uploads/2020/01/7a2c33a3-maatalousyrittajien_lomituspöytäkirja_2019_korjattu.pdf

MTT 2006. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Lypsyllä parressa ja pihatossa [verkkodokumentti]. MTT. [Viitattu 2019-12-30.] Saatavissa: <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/441631/Lypsylla%2520parressa%2520ja%2520pihatossa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

NIEMI, Jyrki ja VÄRE, Minna 2018. Suomen maa- ja elintarviketalous 2018 [verkkójulkaisu]. Luonnonvarakeskus (Luke). [Viitattu 2019-02-19.] Saatavissa: https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/542199/luke-luobio_34_2018.pdf?sequence=3&isAllowed=y

PIZZAMESTARI s.a. Kilpailun säännöt [verkkosivu]. Pizzamestari [Viitattu 2019-12-28.] Saatavissa: <https://www.pizzamestari.fi/fi/kilpailun-saannot/>

SELANDER, Jaana 2014-07-30. Karjatilan emännästä country-tyttö. Kiuruvesi-lehti. [Viitattu 2019-02-19.] Saatavissa: <https://www.lehtiluukku.fi/lehdet/kiuruvesi-lehti/30.07.2014/56333.html>

SKILLS FINLAND s.a. Joukkueenjohtajahaku EuroSkills Graz 2020 [verkkodokumentti] Skills Finland [Viitattu: 2019-12-30.] Saatavissa: https://skillsfinland.fi/application/files/5615/7069/5531/Joukkueenjohtajahaku_EuroSkills_Graz_2020.pdf

SUTINEN, Pirjo-Riitta 2019. [Haastattelu] 10.12.2019. Haastattelijana Jenny-Mari Hartikainen.

TAITAJA s.a. 311-Eläintenhoito. Taitaja 2019 Joensuu [verkkosivu]. Taitaja 2019 [Viitattu 2019-12-28.] Saatavissa: <https://www.taitaja2019.fi/lajit/palvelut/311-elaintenhoito/>

VILKKA, Hanna ja AIRAKSINEN, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

LIITE 1: KILPAILUKYSYMYKSET VASTAUKSINEEN -DIAT

Maatalouslomittajakilpailu

Kysymysten vastaukset

Kysymys 1. Kun tulet lomalta ulkomailta, milloin suositusten mukaan voit aikaisintaan mennä eläinsuojaan?

Oikea vastaus:

48 tuntia matkan jälkeen, jos et sairastanut ripulia. Lisäksi suositellaan saunomista matkan jälkeen perusteellisesti, pesemään matkalla käytetyt vaatteet ja desinfioidaan kengät.

- ▶ Tällä estetään virustautien leviäminen

Ohjeita ulkomaanlomalta paluulle:

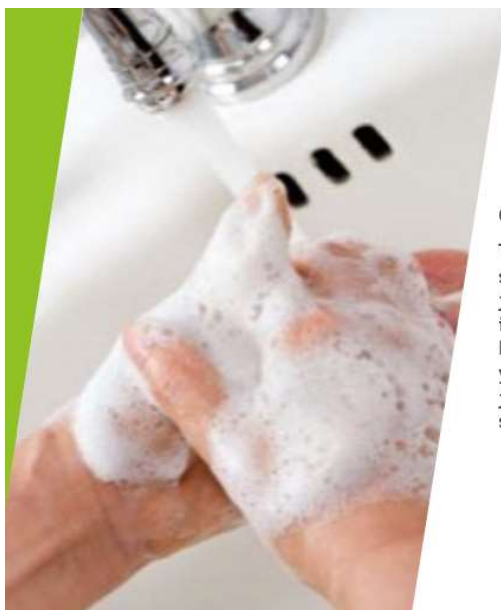
JOS OLET SAANUT MATKALLASI RIPULIN; VARMISTU ETTET OLE SALMONELLAN KANTAJA!

- ▶ Voi tarttua tilan eläimiin ja aiheuttaa suurta vahinkoa eläimille ja työtä ja tappioita!
- ▶ Lisäohjeistus lomatoimistolta, näytteenotto työterveyden kautta.

Tautiriskien hallinta nautatiloilla on tärkeää!

- ▶ Myös muut matkavarusteet kuten laukut voi kuumentaa saunassa
- ▶ Älä tuo eläinperäisiä tuotteita tuliaisiksi matkoilta
- ▶ Vierailuja maihin, joissa on helposti leviäviä eläintauteja ei suositella.

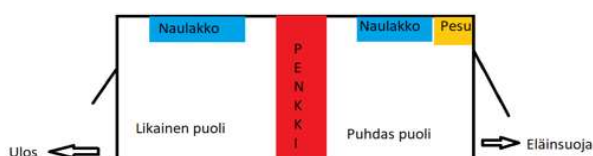

Kysymys 2. Mitä tarkoittaa tautisulku?

Oikea vastaus:

Tautisulku= penkki poikittain sisäänkäynnin luo. Ulkovaatteet jätetään penkin etupuolelle, istutaan penkille ja riisutaan kengät, heilautetaan jalat penkin yli. Puetaan työvaatteet ja -jalkineet, pestään kädet ja siirrytään eläinsuojaan.

Tautisulku

Tautisulkua käytetään, jotta voitaisiin estää taudinaiheuttajien kulku ulkoa sisälle tuotantotiloihin saappaiden ja vaatteiden mukana.

Likaiset vaatteet ja kengät ulos, ja vain puhtailla työvaatteilla ja kengillä sisälle!

Muista pestä kädet!

Kysymys 3. Mitkä näistä toimivat naudan puhaltumisen hoitoon:

Oikeat vastaukset:

- ▶ Suuhun heinätuppo tai köysi poikittain syljenerityksen lisäämiseksi
- ▶ Cuplaton: 3-5 ml ½ litrassa lämmintä vettä

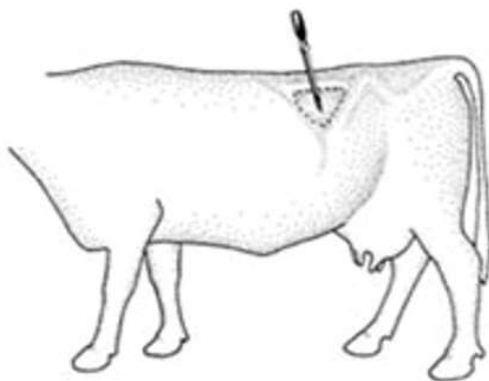
Muita ohjeita:

- ▶ Häätätilassa pisto pötsiin VASEMMASTA nälkäkuopasta!
- ▶ Eläimen etupää ylemmäs kuin takapää
- ▶ Hierotaan nälkäkuopasta
- ▶ SOITTO ELÄINLÄÄKÄRILLE

Naudan puhaltuminen

- ▶ Yksi vaarallisimmista lehmien äkillisistä sairauksista
- ▶ Taudin aiheuttavat pötsiin muodostuneet kaasut
 - lehmä ei voi röyhtäillä normaalisti niitä ulos.
 - Lehmän vasen puoli turpoaa ja nousee jopa selkärangan korkeudelle.
 - Laajentunut pötsi painaa palleaan -> hengitys vaikeutuu.
- ▶ Vaarana
 - keväällä nuori nurmi valkuaispitoista
 - syksyllä apitapitoinen nurmi ja pakkanen
- ▶ Samaan aikaan saattaa turvota useitakin lehmiä, mikä tekee taudin erityisen vaaralliseksi!
- ▶ Turpoamisvaaran välttämiseksi olisi hyvä ennen ulos laskemista antaa lehmien syötäväksi kuivaa heinää.
- ▶ Puhaltuminen tapahtuu yleensä nopeasti
 - Oikea ja nopea ensiapu tärkeää. Odottaminen voi johtaa eläimen (eläinten) kuolemaan.

Pötsipistin ja pistokohta

Huolehdi, että pistin tai puukko on puhdas!

Kysymys 4. Olet osa-aikainen maatalouslomittaja. Lisätystä on:

Oikeat vastaukset:

- ▶ Täyteen lomittajan työaikaan asti olevat tunnit
- ▶ Arkipyhäviikolla muodostuvat lisätunnit
- ▶ Jos tarvitset apua työvuorotaulukon tai palkkakuitin tulkitsemisessa, ota yhteys lomatoimistoon tai luottamusmieheen.

Kysymys 5. Paljonko vuorokaudessa erillisruokinnassa olevan lehmän väkirehun määrän tulisi olla tunnuttaessa?

Oikea vastaus:

2-5kg

Väkirehun määrä vuorokaudessa poikimiseen mennessä tulisi olla erillisruokinnassa olevilla lehmillä 3-5 kg ja ensikoilla 2-3 kg.

Ruoki kuitenkin eläimet aina tilan ohjeiden mukaan!

Tunnuttaminen

Tunnutuskauden oikealla ruokinnalla voidaan pienentää maksan rasvoittumisen riskiä. Poikimisen jälkeen lehmä pitäisi saada syömään mahdollisimman paljon ilman pötsin happamoitumista.

Tunnutusruokinta

- ▶ aloitetaan n. 3 viikkoa ennen poikimista
- ▶ Tarkoitus totuttaa pötsimikrobit poikimisen jälkeisiin rehuihin
- ▶ Väkirehumäärää lisätään vähitellen ja karkearehussa siirrytään lypsykauden säilörehun syöttöön
- ▶ Normaalisti 3 viikkoa ennen poikimista aloitetaan yleensä annoksella 1 kg / päivä ja annostusta nostetaan 1 kg / viikko.

Onnistunut tunnutusruokinta:

- ▶ Helpottaa poikimista
- ▶ Parantaa lehmän syöntihalua ja kykyä poikimisen jälkeen
- ▶ alentaa maksarasvoittumariskiä
- ▶ vähentää poikimahalvauksia, utareturvotusta ja utaretulehdusta

Kysymys 6. Lehmää merkitään AUTE-merkinnöillä esimerkiksi rasvaliidulla, sprayllä, teipillä, jalkamerkki tms.

Mitä keltainen väri tarkoittaa AUTE-merkinnällä?

Oikea vastaus:

Ternimaito

On erittäin tärkeää merkitä eläin aina kun siinä on jotain normaalista poikkeavaa (lääkehoito, ternimaito, ummessa, erilleen lypsy), jotta seuraava lypsäjä tietää tämän.

Lehmien merkintä AUTE-menetelmällä

VALIO

Merkintätapa: rasvaliitu, spray, teippi, jalkamerkki tms.

Merkintätyyppi	Kirjainmerkki	Väri
Antibioottihoito	A	Punainen
Ummessa, umpeen menossa tai umpeutettu neljännes	U esim. UOE-ihomerkintä tai jalkamerkki oikeassa etujalassa = Ummessa Oikea Etuneljännes	Sininen
Ternimaito	T	Keltainen
Erilleen tyyppettävä	E esim. EOE-ihomerkintä tai jalkamerkki oikeassa etujalassa = Erilleen tyyppettävä Oikea Etuneljännes	Vihreä

Väläisten lehmien suojausten ylläpitoon merkintäohje.

Kysymys 7.
Hengityssuojaimessa (hiukkassuodatin) on yleisesti merkinnät P1, P2 ja P3.

Riittääkö suojaimen P1 teho maataloudessa työskentelyyn, jos ei tarvitse suojautua homepölyä vastaan?

Oikea vastaus:

Ei riitä

P1: Suojaa vain karkealta pölyltä. Suojaimen teho EI RIITÄ MAATALOUDESSA!

P2: Maatalouden yleissuodatin. Suojaa terveydelle vaarallisilta hiukkasilta.

P3: Suojaa myrkyllisiä hiukkasia ja viruksia vastaan. Valitse tämä, jos suojautut HOMEPÖLYLTÄ!

Kysymys 8.
Milloin maito on e-luokan maitoa? Merkitse oikea vastaus.

Oikea vastaus:

Ei mikään vaihtoehdoista

- ▶ E-luokan maidossa bakteerimäärä on alle 50 000 pmy/ml (=kahden kuukauden geometrinen liukuva keskiarvo) ja somaattisten solujen määrä alle 250 000 pmy/ml (=kolmen kuukauden liukuva geometrinen).
- ▶ Valio palkitsee Walter Ehrström mitalilla 25 vuotta yhtä mittaa E-luokan maitoa tuottaneita tiloja.

Kysymys 9.

On alkukesä. Olet yksin lomittamassa ja haet lehmiä sisälle. Yksi jää makaamaan laitumelle. Näet, että eläimellä on laidunhalvaus. Mitä teet heti?

Oikea vastaus:

Soitat välittömästi eläinlääkärille!

Laidunhalvaus, Oireet ja ensiapu

Laidunhalvauksen oireet:

- ▶ Lehmän kulku on halutonta ja jäykkää, ylösnousu kankeaa.
- ▶ Lehmällä esiintyy ripulia.
- ▶ Maidontuotanto laskee.
- ▶ Lehmän ruokahalu vähenee.
- ▶ Vaikeissa tapauksissa lehmä makaa suorana ja saa krampikohtauksia, vetää päätä taakse ja kuolaa vaahdomaisesti.

Ensiapu:

- ▶ Soitto eläinlääkärille

Eläinlääkäri on välttämätön!

Kysymys 10.

Lehmä saa vasikan. Mitä teet ensimmäisenä jos lehmän peräpäästä näkyy vain vasikan sorkka sorkanpohja ylöspäin?

Oikea vastaus:

Peset lehmän takapään kunnolla, laitat liukastetta ja kokeilet hanska kädessä vasikan asentoa.

- ▶ Muista pestä lehmän takapää kunnolla, vedellä ja mielellään pesuaineella
- ▶ Laita liukastetta ja kokeile hanska kädessä vasikan asentoa
- ▶ Jos huomaat että vasikka on tulossa ulos väärinpäin, ja kykenet: käännä, varmista nyrkillä ettei jalka revi lehmän sisustaa
- ▶ Soita tarvittaessa eläinlääkäri

Vasikan oikaisuyritys

- ▶ Ennen oikaisuyritystä, pese naudan takapää, laita hanska ja liukaste ja tunnustele
- ▶ Onko kohdunkaula auki?
- ▶ Ovatko kalvot ehjät?
- ▶ Onko vasikka elossa?
- ▶ Tunnustele vasikan asento (tunnustele päätä/häntää)
- ▶ Arvioi koko ja montako vasikkaa on
- ▶ Vaikuttaako normaalilta, onko epämuodostumia?

Jos yrität oikaista vasikkaa, joka on virheasennossa:

- ▶ Älä toimi lehmän poltteita vastaan
- ▶ Älä yritä, jos vasikka jo synnytykskanavassa.
- ▶ Älä käytä voimaa
- ▶ Suojele lehmän kohtua pitämällä käännettävä vasikan osa käden sisällä.

ÄLÄ YRITÄ, JOS ET OLE VARMA ASENNOSTA, ET TIEDÄ MITÄ TEET TAI JOS ET PYSTY PITÄMÄÄN HYVÄÄ HYGIENIAA!

ÄLÄ JATKA 15 MIN. PIDEMPÄÄN.

Jos ei onnistu, soita eläinlääkäri!

Soita eläinlääkärille jos:

- ▶ Avautumisvaihe kestää hieholla yli 12 tuntia ja lehmällä yli 6 tuntia
- ▶ Vesipään puhkeamisesta on kulunut hieholla 4 tuntia ja lehmällä 2 tuntia
- ▶ Kivuliaat poltot ilman tulosta hieholla 2 tuntia ja lehmällä 1 tunti
- ▶ Vetoapu ei tuota tulosta
- ▶ Runsaasti verta tai jälkeiset tulossa ensin
- ▶ Epäilet, ettei synnytys etene normaalisti

Kysymys 11. Huomaat että tilalla pienkuormaimessa ei toimi jarrut. Mitä teet?

Oikea vastaus:

Et käytä konetta ja ilmoitat tilalle ja lomatoimistolle, että jarrut ovat rikki.

- ▶ Ilmoittamisvelvollisuus! (Työturvallisuuslaki 738/2002 19.pykätä)
 - ▶ Sinulla on vastuu ilmoittaa sekä työnantajalle ja tilalle, että jarrut ovat rikki!
 - ▶ Jos jätät ilmoittamatta ja seuraavalle lomittajalle sattuu vahinko, olet osavastuussa! (Työturvallisuuslaki 738/2002 63.pykälä, 2. momentti)
- ▶ Et voi keskeyttää työntekoa, mutta voit jättää työvaiheen tekemättä. (Työturvallisuuslaki 738/2002, 23.pykälä 1. momentti)

Kysymys 12. Tilalla on Avant 420 (diesel)-pienkuormain. Käännät avainta ja se ei käynnisty. Mitä teet?

Oikeat vastaukset:

- ▶ Tarkista että päävirtakytkin on ON-asennossa, eli pystysuorassa
- ▶ Tarkista etupaneeli, että kytkimet on OFF-asennossa

Kysymys 13: Mikä lisäaine pikkuporsaille annetaan pistoksena kastroinnin yhteydessä alle 8 päivän ikäisenä?

Oikea vastaus:

Rauta

- ▶ Pikkuporsaille annetaan alle 8 päivän ikäisenä rautalisä, sillä nykyään se on välttämätöntä raudanpuuteanemian ehkäisyyn. Lisäksi on saatavilla suun kautta olevia valmisteita, joiden annostelu on kuitenkin haastavampaa, eikä hemoglobiini nouse niillä yhtä hyvin kuin injektioilla eli piikillä.

Kysymys 14: Voidaanko sinua rangaista työturvallisuuden perusteella, esimerkiksi jos et noudata työturvallisuus ohjeita?

Oikea vastaus:

Kyllä. (Työturvallisuuslaki, 63. pykälä)

Jos et esimerkiksi noudata työturvallisuusohjeita, tai käytä määrättyjä suojaimia, sinua voidaan rangaista työturvallisuuden perusteella!

Samoin, jos poistat suojalaitteita esimerkiksi avantista tai traktorista, tai jätät työturvallisuuspuutteen ilmoittamatta, voidaan sinua rangaista työturvallisuuden perusteella!

Kysymys 15.
Haet säilörehua pyöröpaalissa. Se haisee pahasti ja siinä on valkoisia, mustia ja violetteja kohtia. Mitä teet?

Oikeat vastaukset:

- Poistat värikkäät kohdat ja annat lihanaudoille.
- Viet kokonaan pois joko lantalaan tai kompostiin ja haet uuden paalin

Aina tilan ohjeiden mukaan!

Älä anna homeista rehua lehmille, sillä se vaikuttaa maidon laatuun ja määrään!

Kysymys 16.
Näet tilalla nälkiintyneitä tai muuten huonosti hoidettuja eläimiä. Mitä teet?

Oikeat vastaukset:

- ▶ Ilmoitat lomatoimistolle
- ▶ Ilmoitat eläinlääkärille

Voit toki keskustella asiasta tilan väen kanssa, mutta asia täytyy viedä myös eteenpäin.

**OLET VELVOLLINEN
ILMOITTAMAAN, JOS NÄET
NÄLKIINTYNEITÄ TAI HUONOSTI
HOIDETTUJA ELÄIMIÄ!**

Kysymys 17. Missä tilanteissa on parasta ottaa yhteyttä lomatoimistoon?

Oikeat vastaukset:

- ▶ Eläinten hoidossa ja ruokinnassa on vakavia puutteita.
- ▶ Epäilet että tilallinen voi aiheuttaa hengenvaaran itselleen, jollekin toiselle tai eläimille.

Seuraavat syyt eivät ole riittäviä, vaikka saattavatkin olla ärsyttäviä:

- ▶ Tilalla ei ole harjattu rappusia lumesta.
- ▶ Lomittajalle ei ole jätetty kahvin kanssa pullaa.

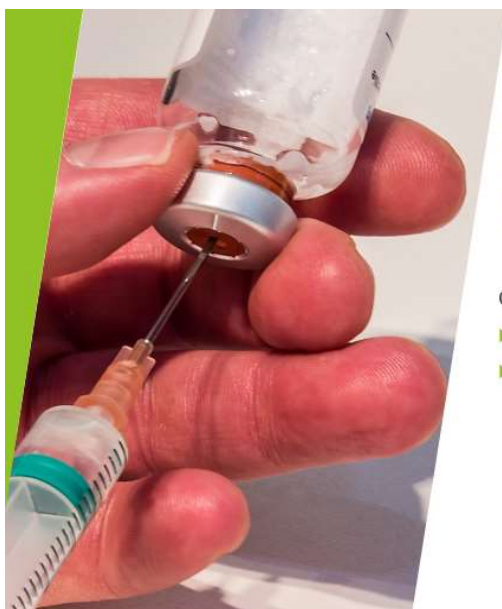
Välitä viljelijästä ja Maaseudun tukihenkilöverkko

- ▶ Maaseudun tukihenkilöverkon Jelppi -ryhmätoiminta tarjoaa käytännön apua tilanteissa, joissa maaseudulla ja maatalouden piirissä työskentelevän perhettä/henkilöä on kohdannut äkillinen tai pitkittyneestä tilanteesta johtuva kriisi.

https://tukihenkilo.fi/etsi_tukihenkiloa/jelppi-ryhma/

- ▶ Tilallisille keskusteluapua Melan Välitä Viljelijästä-projektista

<https://www.mela.fi/fi/tvohyvinvointi/valita-viljelijasta>

Kysymys 18.

Milloin voit laittaa antibioottihoitossa olevan lehmän maidon muun elintarvikekelpoisen maidon joukkoon:

Oikeat vastaukset:

- ▶ Delvotestin näyttäessä negatiivista.
- ▶ Varoaika tulee olla päättynyt.

Valion ohjeet Delvotestin käyttöön

Testaa antibiooteilla hoidetun lehmän maito varoajan jälkeen seuraavasti:

1. Lypsä hoidettu lehmä kokonaan erilleen. Edustavaa näytettä ei saa pelkästään alkumaidosta.
2. Tee Delvotest testi hyvin sekoitetusta hoidetun lehmän maidosta ja kontrollinäyte puhtaasta tilasäilömaidosta.
3. Mikäli testi antaa positiivisen (+) tuloksen, voit tehdä testin seuraavasti:
 - a. Ota puhtaaseen astiaan 1 dl sekoitettua lehmän maitoa ja lisää siihen 1 dl puhdasta tilasäilömaidosta ja sekoita hyvin.
 - b. Tee Delvotest testi sekoitetusta maidosta (kohta 3a) ja kontrollinäyte puhtaasta tilasäilömaidosta.
 - c. Mikäli useampi lehmä on samanaikaisesti hoidossa, tulee tilasäilömaidosta testata aina ennen maidon keräilyä. Näin varmistetaan, että meijerin lähettävissä maidossa ei ole antibioottijäämiä.

Delvotest® SP NT Easy Use - testin teko-ohje

1. Laita haude lämpenemään. Tarkasta ampullien kurtto. Irrota tehneestä tarvittava määrä ampulleja ja merkitse ampullit vedenkestävällä tussilla. Älä riko jäljellä olevien ampullien foliota. Tee aina myös kontrollitesti mottotonaista maidosta.
2. Aseta ampullit tekemällä reikä alumiinifolioon ampullitehneen reunalla tai sakilla. Ota uusi kertakäyttöinen pipetti jokaiselle maitonäytteelle. Älä käytä pipettiä uudelleen. Älä koske pipetin kärkeen, joka on tekemissä maidon kanssa.
3. Sekoita maitonäyte hyvin ennen pipetointia. Purista pallopiipetin ympärää paltto-osaa ja upota pipetin kärki noin 1 cm syvyyteen maitonäytteeseen. Vagauta paine pallopiipetistä, jolloin pipetin varsi täyttyy maidolla (0,1ml).
4. Siirrä maitonäytteet ampulleihin agarin pinnalle pallopiipetin ympärää paltto-osaa varovasti puristaen. Maittoa EI sekoiteta agarin, maitto jää agarin pinnalle. Agar ei liukene maittoon. HUOMI! Pieni määrä maittoa jää pipetin alempaan osaan.
5. Tarkista hauteen lämpötilä (16° C +/- 2° C). Laita ampullit hauteeseen. Testaika on 3 tuntia. Ota kellosta aikaa tai käytä hauteen ajastinta.
6. Lue agargeelien väri heti, kun testi on valmis eli 3 tunnin kuluttua. Mahdollista tummaa kerrosta agargeelin pinnalla ei tarvitse huomioida, väri luetaan agarin alaosasta. Kirjaa tulokset.

HUOMI! Säilytä ampullit jääkaapissa! Varmista viimeinen käyttöpäivä.

Testaa hoidetun lehmän maito varoajan jälkeen.

Värikartta Delvotest® SP NT DSM

Kysymys 19.

Eläin on todettu eläinlääkärin toimesta kantavaksi 4kk aiemmin.

Nyt se on kuitenkin kiimassa. Mikä voi aiheuttaa tämän?

Oikeat vastaukset:

- ▶ Mahdollinen luominen
- ▶ Lehmällä voi olla valekiimaa
- ▶ Tarkista löytyykö läheltä syntynyttä vasikkaa.
- ▶ Kysy ohjeistusta tilan väeltä, soitetaanko seminologi paikalle vai ei.
- ▶ Kirjaa ylös huomiosi ja kerro ne tilan väelle.

#Maatalouslomittajakilpailu

MUISTA VAITIOLOVELVOLLISUUS!

Kysymys 20. Mitä voit jakaa sosiaalisessa mediassa?

Oikeat vastaukset:

- ▶ Milloin olet töissä ja milloin vapaalla
- ▶ Valokuvan itsestäni lypsyllä, jos minulla on lomituspaikalta lupa siihen.

ET SAA PUHUA TYÖHÖN LIITTYVISTÄ ASIOISTA MUILLE, et kasvokkain etkä sosiaalisessa mediassa!

Lähteet

Kuvat:

Pötsipötin <http://teollisuuspankkit.fi/tuote/499/potsipotin-9-cm-ja-15-cm>

Tuntistenauha ja merkkausväri: www.hankkija.fi

Avant-kuvat Merja Räsänen

Hengitysuojain: <https://m.motracet.fi/ru/tuote/1711811/34-9322-FFP2-hengitysuojain-verstaililla-10-pack>

Muut kuvat:

Tekijä tuntematon, kuvallisesti <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

AUTE ja Delvotest-ohjeistus: Valio

<http://elstidemi.fi/olainlääkäri>

<https://www.mmla.fi/fi/tyshyvinvointi/valio-viljelijasta>

https://tukikeskus.fi/eei_kuukauskissa/leipov-yhdistys

<http://www.atr.talentaat.fi/atr/kausa/ruokinta/lehti/amaatto/sivut/kytoylemmienpaikinta.aspx>

<http://www.farmit.net/fofielains/emakko/tuotantoymparisto/hoitokaytamot/porasilien-rautahurdit>

Lehtori Arja Karhonen

Hei Aasmuuri ja Raija Martikainen

Työturvallisuuslaki, 19. pykälä

Vikojen ja puutteellisuuden poistaminen ja niistä ilmoittaminen

Työntekijän on viipymättä ilmoitettava työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle työolosuhteissa tai työmenetelmissä, koneissa, muissa työvälineissä, henkilönsuojaimissa tai muissa laitteissa havaitsemistaan vioista ja puutteellisuuksista, jotka voivat aiheuttaa haittaa tai vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle. Työntekijän on kokemuksensa, työnantajalta saamansa opetuksen ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti ja mahdollisuuksiansa mukaan poistettava havaitsemansa ilmeistä vaaraa aiheuttavat viat ja puutteellisuudet. Työntekijän on tehtävä edellä tarkoitettu ilmoitus myös siinä tapauksessa, että hän on poistanut tai korjannut kyseisen vian tai puutteellisuuden.

Työnantajan tulee puolestaan kertoa ilmoituksen tehneelle työntekijälle ja työsuojeluvaltuutetulle, mihin toimenpiteisiin esille tullessa asiassa on ryhdytty tai aiotaan ryhtyä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on työssä, jota työntekijä tekee 5 §:ssä tarkoitetun muun henkilön kodissa tai siihen verrattavissa olosuhteissa, tehtävä mikäli mahdollista myös tämän työtilan omistajalle tai haltijalle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset työntekijän ilmoittamisvelvoitteen sisällöstä ja ilmoittamisenetelystä.

Työturvallisuuslaki, 23. pykälä

Työntekijän työstä pidättäytyminen

Jos työstä aiheutuu vakavaa vaaraa työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle tai terveydelle, työntekijällä on oikeus pidättäytyä tällaisen työn tekemisestä.

Työstä pidättäytymisestä on ilmoitettava työnantajalle tai tämän edustajalle niin pian kuin mahdollista. Oikeus pidättäytyä työntoesta jatkuu, kunnes työnantaja on poistanut vaaratekijät tai muutoin huolehtinut siitä, että työ voidaan suorittaa turvallisesti.

Työstä pidättäytyminen ei saa rajoittaa työntekoa laajemmalti kuin työn turvallisuuden ja terveellisyyden kannalta on välttämätöntä. Työstä pidättäytyessä on huolehdittava siitä, että pidättäytymisestä mahdollisesti aiheutuva vaara on mahdollisimman vähäinen.

Jos työntekijä tämän pykälän mukaisesti pidättäytyy työstä, hän ei ole velvollinen korvaamaan työstä pidättäytymisestä aiheutuvaa vahinkoa.

Työturvallisuuslaki, 63. pykälä

Työturvallisuusrikkomus

Työnantaja tai 7 §:ssä tarkoitettu henkilö taikka näiden edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetussa säädöksessä säädetyn

- 1) käyttöönotto- tai määräaikaistarkastuksen suorittamisen;
- 2) selvityksen tai suunnitelman tekemisen;
- 3) suojalaitteen tai henkilökohtaisen suojaimen varaamisen tai asentamisen;
- 4) työtä koskevan luvan hankkimisen tai ilmoituksen tekemisen;
- 5) koneen, välineen tai muun teknisen laitteen ja terveydelle vaarallisen aineen käytössä tarvittavan käyttö-, huolto- ja muun vastaavan ohjeen antamisen tai
- 6) tämän lain nähtävänä pitämisen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, työturvallisuusrikkomuksesta sakkoon.

Työturvallisuusrikkomuksesta tuomitaan myös:

- 1) se, joka luvattomasti tai ilman pätevää syytä tahallaan tai huolimattomuudesta poistaa tai turmelee tapaturman tai sairastumisen vaaran välttämiseksi tarkoitettua laitteen taikka ohje- tai varoitusmerkinnän;
- 2) 52 a §:ssä tarkoitettu henkilö, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö huolehtia tekemisissään sopimuksissa tai muutoin käytettävissä olevin keinoin yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevän henkilön tunnistetta koskevasta mainitussa pykälässä säädetystä velvollisuudesta;
- 3) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 52 b §:ssä tarkoitettua luettelon pitämisen tai säilyttämisen;
- 4) se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö antaa 52 b §:ssä mainittuja tietoja mainitussa pykälässä tarkoitettua luettelon pitämistä varten tai antaa ne olennaisesti virheellisinä tai puutteellisinä; sekä
- 5) itsenäinen työsuorittaja, joka yhteisellä rakennustyömaalla laiminlyö 52 a §:ssä tarkoitettua tunnisteen näkyvillä pitämisen työmaalla liikkuaan.

Kiitos!

Kysymyksiä tai palautetta?

LIITE 2: ARVIOINTIKAAVAKKEET

Ylä-Savon lomittajien maatalouslomittajakilpailu 20.5.2019 Peltosalmen maatalousoppilaitos					
Kilpailijan nimi:					
Lyhyt kuvaus	Arviointikohde	Tavoite	Lisätietoa	Pisteet max	Pisteet
Osio 1					
Lypsyhygienia					
	o	Lypsyjän välineiden puhtaus		Asu, saappaat, kertakäyttökäsineet, päähine, haavojen suojaus, ei lävistyksiä/lävistyskortit	1,00
	o	Lypsyaikan puhtaus		Aseman lattian puhtaus (VAIN VEDELLÄ, EI LASTALLA)	1,00
	o	Utareiden puhtaus		Likainen utare puhdistettava	3,00
	o	Vedinten puhtaus		Kuiva ja puhdas pinta, päät puhtaat ja kuivat	5,00
Osio 2					
Lypsyn suoritus					
	o	Esikäsitteily	> 20 sek	Utareen ja vedinten pyyhkiminen, alkusuinheet	4,00
	o	Kiinnityksen ajoitus	60-90 sek. esi	Viim. 2 min esikäsitteilyn alusta	5,00
	o	Kiinnityksen tekninen suoritus		Etusormi ja peukalo vapaaksi, lyhyt maitoletku taitettu, ei hörimistä	2,50
	o	Lypsimen asento		Ei hörimistä, tasainen	4,00
	o	Loppulypsy		Lyhyt, ei ilmaa, ei paineta, tyhjyyden arviointi	1,00
	o	Irrottaminen		Noin 20 suihketta jää maitoa	5,00
	o	Irrottamisen tekninen suoritus / tulppaus		Ei ilmapäästöjä, alipaine pois, vedinten jälkikäsitteily	1,00
Osio 3					
Lypsyergonomia ja työturvallisuus					
	o	Suojainten käyttö		Kertakäyttökäsineet, turvajalkineet	1,50
	o	Työasennot			3,00
	o	Välineiden hallinta		Hyvä järjestys, järkevä sijoittelu, varatuille paikoille	1,00
	o	Turvallinen työskentely		Rauhallisuus, suunnitelmallisuus, lehmän reaktiot	2,00
Osio 4					
Lypsyjän käyttäytyminen					
	o	Eläimen kohteleminen ja eläimen käyttäytyminen		Rauhallinen vakio rutini, positiiviset kosketukset	2,50
				Rauhallinen puhe ja liike	
	o	Työn rauhallisuus ja sujuvuus		Ei turhia katkoja, ei pitkiä matkoja, (käsitteilykerrat min)	2,50
				Ei odottelua, etsiskelyä, keskeytyksiä, työpisteen järjestys(ja jätteiden lajittelu?)	
Osio 5					
Solutestin tekeminen					
	o	Testin tekeminen		Maitonäytteet neljänneksittäin lettupannulle (oikeat määrät)	2,50
				Osaa lisätä reagenssin (käyttöohjeen mukaan), joko CMT tai kierroslukumenetelmä	
	o	Tuloksen tulkinta		Osaa tulkita testin (CMT tai kierrosuku, osaa määrittää maidon meijerikelvopoisuuden, mahdollisesti neljänneksittäin	2,50
					50,00

Ylä-Savon Iomittajien Maatalouslomittajakilpailu 20.5.2019 Peltosalmen Maatalousoppilaitos			
Nimi:			Pisteitys 1p. 0,5p tai 0p. / Hieho
Arvosteltava kohde	Hieho 1	Hieho 2	Muut huomiot:
selite			
Aika			
Tavoite alle 10 min, jos toteutuu, +)			
Äänen käyttö			
ei sadattelu/turhaa huutamista			
Eläinten tulkinta/ennakointi			
Paine, pakopiiri/tasapainopiste, käsittelijän sijainti suhteessa eläimeen			
Apuvälineen käyttö			
Voimakkuus, näyttääkö / koputtaako, paine			
Työturvallisuus			
Oman arvion mukaan			
Jos poistaa pussin, +1p.			
			yhteensä
yhteensä:			=
			Loppupisteet:

Ylä-Savon Iomittajien Maatalouslomittajakilpailu 20.5.2019 Peltosalmen Maatalousoppilaitos			
Kilpailijan nimi:			
Tehtävä	+ vai -	Työturvallisuus	On Ei
Trukkipiikin laitto		Kuulosuojaimet	
Käsin korjaus (-)		Turvakengät	
Kurottelu (-)		Turvavyö	
Jatkopuomin käyttö (+)		Työhanskat	
Varmistintapit paikoilleen		yhteensä	yht
Varmistintapit tarkistus			
Ramppi:		Radalla oikaisu (tukkimiehen kirjanpidolla)	-1p/per
Rengas kokonaan rampilla (+)			
Rengas osittain rampilla (Op)			
Rengas tippuu rampilta (-)			
Paalilava:		Hipaisut (Tukkimiehen kirjanpidolla)	-1p/per
Tippuminen (paali) (-)			
Korjaaminen (-)			
Valuminen (-)			
Epätasapaino (-)			
Hajoaminen (lava) (--)			
Muuta:			
Ohjaaminen ulkopuolelta (-)			
Rynkkyttävä, epätasoinen ajaminen (-)		Yhteensä	+ - = erotus
Kaasun huudatus (-)			
Käytös / sadattelu (-)			Loppupisteet:
Muu, mikä? (+)			
Muu, mikä? (-)			
yhteensä			

Ylä-Savon lomittajien maatalouslomittajakilpailu 20.5

Peltosalmen maatalousoppilaitos

Kilpailijan nimi:

Rehun nimi	Oikein	Väärin
SELEENI		
RYPSI		
OLKI		
KUIVAHEINÄ		
SÄILÖREHU		
KOKOVILJASÄILÖREHU		
SÄILÖHEINÄ		
KIVENNÄINEN		
VASIKKAREHU – A-TUOTTAJIEN ALKUREHU		
ENERGIAREHU – ASETOMELLI		
PORONREHU – POROELO (TÄYDENNYSREHU)		
yhteensä		

AIKA:

Muuta:

Loppupisteet:

Ylä-Savon lomittajien maatalouslomittajakilpailu 20.5.2019 Peltosalmen maatalousoppilaitos

Lopulliset pisteet

Kilpailijan nimi	Lypsypiste	Rehujen tunnistus	Avant-rata	Eläinten käsittely	Yhteensä	Sija.
Kilpailija 1						
Kilpailija 2						
Kilpailija 3						
Kilpailija 4						
Kilpailija 5						

Pisteitys radalla:

1	=	50p
2	=	40p
3	=	30p
4	=	20p
5	=	10p

Sointu Laukkanen vei voiton;

Ylä-Savon maatalouslomittajakilpailussa selvät sävelet

Toukokuun 20.päivä merkittiin historian kirjoihin, sillä silloin lisalnessa kisattiin Peltosalmen maaseutuoppilaitoksella eli Pemolla koko päivän kestänyt Ylä-Savon maatalouslomittajakilpailun finaali. Aiemmin lomittajat ovat kisanneet MELA:n järjestämissä valtakunnallisissa lomittajakilpailuissa, mutta tällä kertaa kaikki oli toisin, sillä Ylä-Savon lomituspalvelut päättivät järjestää kilpailun omalle yksikölleen.

Kilpailun kirjallinen esikarsinta pidettiin huhtikuussa Ylä-Savon lomituspalveluiden maatalouslomittajille samanaikaisesti lisalnessa ja Kiuruvedellä internet-yhteyden välityksellä, sekä osittain älylaitteita käyttäen. Esikarsinnassa 5 eniten pisteitä saanutta maatalouslomittajaa pääsivät kilpailemaan finaaliin neljällä eri kilpailupisteellä.

Aamun valjetessa Peltosalmen saapuivat kilpailijat navetan eteen jännitystä puhuen tuomariston eteen. Tuomareina kilpailussa toimivat Ylä-Savon lomituspalveluilta Anja Kokkonen, sekä Pemolta Sirpa Hokkanen ja Johanna Virtanen. Kilpailujärjestys oli arvottu etukäteen ja ensimmäisen kilpailijan mennessä lypsymonttuun, pääsivät muut kilpailijat viettämään navetan yläkertaan yhteistä laatu-aikaa.

Pertti Petäjä rehun tunnistuksessa, opiskelija taustalla

Ensimmäisenä tehtävänä oli luonnollisesti lypsy, sillä Ylä-Savon alue on vahvasti lypsykarja-alueita. Lypsypisteellä tehtävänä oli lypsää kaksi lehmää ja tehdä toisesta maidon meijerilaadun määritys soluainetta käyttäen. Tehtävässä arvosteltiin lypsyn sujuvuutta, rauhallisuutta sekä hygieenisyyttä. Seuraavalla tehtävästila tuli tunnistaa eri rehuja kokosäilörehusta seleeeniin ja oli erikoisuutena jopa poron rehuakin. Tehtäväraasteista monelle kilpailijoille mieluisin oli pienkuormain-rata, jossa tuli ajaa pienkuormain taitoradan läpi pihdeissäan kuormalava, jolla oli 6 purupaalia. Navetassa harvemmin tarvitsee tehdä näin tiukkoja mutkia, mitä radalla oli, mutta rauhallisuus oli valttia tässäkin tehtävässä.

Viimeisellä pisteellä lomittajien tuli siirtää kaksi hiehoa erilliselle alueelle. Lomittajien taitoa mitattiin tässäkin tehtävässä muutoinkin, kuin pelkästään suorituksen onnistumisesta. Eläinten siirrossa tärkeinä asioina arvioitiin työturvallisuutta, rauhallisuutta, sekä eläimen luontaisen käyttäytymisen tuntemista. Monen nautan kohdalla tämäkin tehtävä sujui paremmin rauhallisesti houkuttelemalla hiehoja herkuilla, eikä kepillä. Päivän päätteeksi laskettiin pisteet ja pikapalkittiin voittajat.

Satu Rönkkö lypsällä

Lopullinen palkitseminen tapahtuu 24.8. lisalmen torilla Maaseutu Tärskyt-tapahtumassa.

Kaiken kaikkiaan kaikki lomittajat pärjäsivät hienosti ja erot olivat tuomaroidessa todella pieniä. Tämä kertoo kilpailun tason kovuudesta. Kuitenkin vain yksi voi voittaa, ja tällä kertaa voiton vei Sointu Laukkanen Kiuruvedeltä. Laukkanen rauhallinen tyyli toi pisteitä jokaisella kilpailupisteellä. Kilpailun järjestäminen kokonaisuudessaan oli Savonia-ammattikorkeakoulun agrologiopiskelija Jenny-Mari Hartikaisen opinnäytetyö ja käytännön järjestelyissä olivat vahvasti Pemon eläin-tenhoitajaopiskelijat mukana.

Sointu Laukkanen tyylinäyte pienkuormain-radalla

Finalistit pistejärjestyksessä:

- 1.sija Sointu Laukkanen
 - 2.sija Merja Heikkinen
 - 3.sija Pertti Petäjä
- jaettu 4.sija Satu Rönkkö ja Ari Pekka Huttunen

Jenny-Mari Hartikainen kirjoittaja on Savonia-ammattikorkeakoulun agrologiopiskelija, joka toimii Ylä-Savon lomituspalveluiden toimistoharjoittelijana, sekä tekee opinnäytetyötä aiheesta "Ylä-Savon lomituspalveluiden maatalouslomittajakilpailu".

Kuvat: Arja Kotilainen

Miksi Ylä-Savo halusi järjestää oman kilpailun?

Ylä-Savon lomituspalvelut hoitaa lisalmen, Kiuruveden, Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän alueen lomituspalvelut. Vakituisia maatalouslomittajia yksikössä työskentelee n 160, lisäksi lukuisa joukko määräaikaista lomittajia. Lomituspalvelujen hallinto hoidetaan 10 henkilön voimin. Toimintatapanamme on, että meillä on vuosittain vaihtuva teemavuosi, jonka ympärille rakennamme kyseisen vuoden koulutuksia ja tapahtumia. Viime vuonna teemana oli työhyvinvointi, ja tänä vuonna valitsimme teemaksi osaamisen. Tämän vuoden teemavuoden yhtenä osana on lomittajien oman ammattitaidon ja ammatti-imagon nostaminen ja positiivisen mielikuvan ylläpito. Tämän vuoden kohokohtana on myös siirtyminen digi-aikaan lomituspalveluissa. Toteutus tapahtuu vaihtamalla lomittajien puhelimet äly-puhelimiin. Jatkossa mm. tiedottaminen tapahtuu puhelimiin välityksellä.

Mela on aikaisempina vuosina järjestänyt maatalouslomittajakilpailuja ja yksikkömme on osallistunut myös niihin. Kilpailuja on pidetty tärkeinä sekä imago- että koulutuksellisista syistä.

Meillä Ylä-Savossa on jatkuvasti pulaa ammattitaitoisista työntekijöistä, emmekä ole saaneet uusia lomittajia eläköitymistien tilalle tarpeeksi. Tilojen määrä vähenee ja lomituspalvelujen käyttäjät vähenevät – se on yleistä koko maassa, mutta Ylä-Savo on vahvaa maatalousaluetta, joten lomituspalvelujen käyttö ei suhteessa ole vähentynyt kuten maassa keskimäärin. Tämän vuoksi ammattitaitoisen työvoiman saamiseksi on tehty erilaisia toimia, yhteistyötä alueen oppilaitosten ja hankkeiden kanssa rekrytoinnin onnistumiseksi. Myös mietitty keinoja, millä saisimme sairastumisista ja tapaturmista johtuvia poissaoloja vähennettyä. Alalle haluttaisiin myös uusia nuoria maatalouslomittajien ammattista kiinnostuneita.

Maatalouslomittajan ammatti-imagon nostaminen nähdään yksikkössämme tärkeänä, lomittajat tekevät rautaista ammattitaitoa vaativaa työtä, eikä ole pahitteeksi sitä aika-ajoin nostaa myös esille. Maatalouslomittajakilpailu on yksi keino. Agrologiopiskelijamme suunnitteli yhdessä YSAOn (Ylä-Savon ammatti- ja aikuisopisto) kanssa kilpailun sekä laati kilpailukysymykset. Kilpailun teoriaosio toteutettiin testaamalla uutta tekniikkaa, jonka älypuhelimet mahdollistivat. Teoriaosuus järjestettiin työkokouksen yhteydessä koulutuksena. Työkokous pidettiin kahdessa paikassa yhtä aikaa eli lisalnessa ja Kiuruvedellä ja se lähetettiin lisalmen Kiuruvedelle Zoomia käyttäen. Teoriaosuus onnistuttiin siis pitämään kahdessa paikassa samaan aikaan ilman ongelmia.

Lomittajakilpailun järjestäminen yhteistyössä YSAON kanssa oli myös tilaisuus näyttää YSAOn opiskelijoille, millaisia taitoja maatalouslomittajan tulee osata.

Maatalouslomittajakilpailu toi selville sen mitä jo tiesimme. Meidän lomittajamme ovat mukautuvia ja monipuolisia vahvoja ammattilaisia, joilla on mielton osaaminen taustalla.

Heli Aamuvuori, lomatoimen johtaja
Ylä-Savon lomituspalvelut